

Samorząd robotniczy po 10 latach

Rozmowa z sekretarzem CRZZ W. Obolewiczem

W grudniu br. mija 10 lat od uchwalenia ustawy o samorządzie robotniczym. Przed dwoma miesiącami V Plenum CRZZ radziło nad możliwościami zwiększenia wpływu samorządów na zwiększenie efektywności gospodarowania w przedsiębiorstwach. Toczy się dyskusja przed V Zjazdem PZPR, a naczelną w niej miejsce zajmują sprawy rozwoju demokracji socjalistycznej oraz przyszłości naszego kraju, a więc te problemy, o których codziennej realizacji w niemałej mierze decyduje działalność przedstawicieli i załóg. Wszystko to skłania do rozważań nad dorobkiem samorządu robotniczego i stopniem jego dojrzałości do współzarządzania. Mówi o tym w wywiadzie dla PAP sekretarz CRZZ — Wiktor Obolewicz.

Ustawa o samorządzie robotniczym z 1958 r. powołała instytucję demokracji socjalistycznej o niezwykle szerokich uprawnieniach, jakich nie mają nawet przedstawiciele państwa oparte na zasadzie samorządności, rezygnując na jej rzecz z centralnego planowania. Nie wzięto jednak pod uwagę konieczności stopniowego dojrzenia samorządu do bezpośredniego zarządzania, nie uwzględniono, że nie zawsze będzie on umiał pogodzić interesy ogólnopolskie z interesami grupy, którą reprezentuje.

— A czy wśród działaczy na szczeblu samorządu utrwaliła się dostatecznie świadomość wspólnoty gospodarczej, nie tylko swojego zakładu ale i kraju? — 10 lat — to niedługi okres dla osiągnięcia pełnej dojrzałości, zwłaszcza jeżeli nie ma w przeszłości ani w teraźniejszości wzorów, które można by naśladować. Poza tym samorząd — to przecież ludzie, którzy nie zawsze łatwo patrzą na własny zakład z perspektywy interesów państwa. Mimo to, gdy prześledzimy rozwój samorządu robotniczego, dostrzeżemy, zwłaszcza w ostatnich latach, szybko postępujący proces dojrzenia.

Przykładem tych przemian jest udział samorządu robotniczego w pracach nad planami technicznymi i ekonomicznymi przedsiębiorstw. Jeszcze przed 2 laty dominowały tu przetargi ze zjednoczeniami o obniżeniu zadań planu, które często, bez głębszej analizy, samorząd uznawał za wygórowane. Obecnie nad projektami planów rozwija się w przedsiębiorstwach rzeczowa uargumentowana dyskusja. Coraz częściej

są takie sytuacje, gdy samorząd, w oparciu o ujawnione w przedsiębiorstwie rezerwy, proponuje zwiększenie zadań produkcyjnych.

Dużą pomocą dla samorządu było wprowadzenie przed 2 laty, po IV Plenum KC PZPR, 2-etapowego systemu planowania. Umożliwił on radom robotniczym organizowanie wśród załogi dyskusji nad orientacyjnymi wskaźnikami planu już w I półroczu. Ta dyskusja toczy się wśród całej załogi, od stanowiska roboczego począwszy. Tym samym każdy pracownik może mieć swój udział w decyzjach o kierunkach rozwoju przedsiębiorstwa.

Tezy na V Zjazd partii podkreślają konieczność pełnego wykorzystania uprawnień kontrolnych samorządu robotniczego i włączenia do kontroli społecznej coraz szerszych grup pracowników. Jakże są największe niedomagania tej strony działalności samorządu?

Ustawa daje samorządom znaczne uprawnienia kontroli całokształtu działalności przedsiębiorstwa i pracy administracji. Ma on w swym dorobku wypróbowane formy kontroli, angażujące znaczną część załogi i przynoszące wiele cennego materiału, przydatnego w dużej mierze do prac planistycznych.

Nie we wszystkich jednak zakładach prace te są dostatecznie wnikliwe, nie wszędzie sięga się do źródeł ujawnionych nieprawidłowości, a co najważniejsze — niektórym samorządom brakuje konsekwencji w egzekwowaniu od administracji wykonania wpisów z kontroli. Są też jeszcze ważne dziedziny życia zakładowego, w które za rzadko ingeruje samorząd. Np. za mało interesuje się on sprawami płac oraz rozdziałem nagród i premii.

Z zarysowanego w tezach programu wynika konieczność zaostrzenia nie tylko państwowej, ale i społecznej kontroli gospodarki zakładów. Czy samorząd jest przygotowany do podjęcia tak odpowiedzialnych zadań? Jak na tym tle należy oceniać głosy kwestionujące zasadność ustawowego składu rad robotniczych skupiających 2/3 robotników?

— Skład taki jest prawidłowy i nie może podlegać rewizji. Wszelkie odchylenia od tej zasady godziłyby w samą istotę samorządu robotniczego — przedstawicielstwa robotników, którzy są przecież trzonem załogi. Byłaby to furtka otwarta dla administracji, która mogłaby opanować samorząd. Tymczasem nie do pomyślenia jest np. taka sytuacja, że kontrolę sprawuje odpowie działny za dany odcinek, a więc kontrolowany.

Zagadnienie polega więc na zapewnieniu samorządowi należytej pomocy fachowej oraz szkoleniu jego działaczy, zwłaszcza w zakresie ekonomiki przedsiębiorstwa. Np. obecnie CRZZ i związki branżowe pracują nad nową strukturą i koncepcją działania komisji problemowych rad, w intencji włączenia całej załogi do ich prac. Chcemy też, by uczestniczyli w nich najlepsi fachowcy — inżynierowie i ekonomiści, nawet spoza zakładu. (PAP)

W Muzeum Historii Ruchu Robotniczego

Wystawa w 75-lecie SDKPiL

W ramach szeroko rozbudowanego cyklu wystaw okolicznościowych poświęconych aktualnie obchodzonym w tym roku w naszym kraju rocznicom, po ekspozycji poświęconej 120-leciu Wiosny Ludów, uroczystość została zrealizowana w ramach wystawy „W 75-lecie SDKPiL”, w Muzeum Historii Ruchu Robotniczego w Poznaniu. Otwarcia wystawy dokonał wczoraj członek Egzekutywy KW PZPR, przewodniczący Wojewódzkiej Komisji Kontroli Partyjnej w Poznaniu — Franciszek Nowak w obecności przewodniczącego Prezydium RN Poznania Jerzego Kusia i licznie zgromadzonych weteranów, działaczy i historyków ruchu robotniczego.

Wystawa przy pomocy oryginalnych dokumentów i fotografii, pierwotnych odcisków i grafik znanych malarzy polskich dawnych i współczesnych, o tematyce rewolucyjnej i społecznej. Odbiór wystawy są m. in. plótna Stanisława Lenza „Strajk”, „Agitator”, „Portret Robotnika” wypożyczone z Muzeum Narodowego w Warszawie, obrazy Jacka Malczewskiego ze zbiorów poznańskiego Muzeum Narodowego i Stanisława Fabjańskiego pochodzące z kolekcji Muzeum Sztuki w Łodzi. Do ekspozycji włączono też kilka ciekawych prac artystów współczesnych, m. in. Michała Byliny i Marka Włodarskiego.

Muzeum Historii Ruchu Robotniczego im. M. Kasprzaka — jak informował na otwarciu dyr. Zygmunt Paterczyk

— planuje przygotowanie szeregu dalszych wystaw poświęconych m. in. rocznicom: 50-lecia powstania Komunistycznej Partii Polski, 50-lecia Powstania Wielkopolskiego i 25-lecia deklaracji programowej Polskiej Partii Robotniczej. (ob)

Pamiętniki marszałka Rokossowskiego

Radzieckie wydawnictwo wojskowe i popularny literacki miesięcznik „Znamia” przy starciu do publikacji wojennych pamiętników zmarłego marszałka K. Rokossowskiego.

Marszałek zakończył pracę nad książką parę tygodni przed śmiercią.

W środę „Literaturnaja Gazeta” publikuje dwa rozdziały książki. Jeden z nich opowiada o pierwszym, drugi o ostatnim dniu wielkiej narodowej wojny 1941—1945 r. (PAP)

Strajk studentów w Gwatemali

Agencja Reutera donosi z miasta Gwatemala, że około 5 tys. studentów wyższych szkół zastrajkowało tam dzisiaj do magajac się skrócenia zbyt długiego okresu przygotowawczego poprzedzającego wstąpienie na uniwersytet. Również przedstawieli resortu oświaty ogłosili zamknięcie wszystkich wyższych szkół aż do odwołania. Wyższa rada uniwersytecka podała wczoraj, że okres przygotowawczy, jaki uczniowie muszą przejść zanim zostaną przyjęci na uniwersytet zredukowano do jednego roku. Pięć lat temu uczniowie musieli spędzać dwa lata w specjalnych szkołach przygotowawczych. (PAP)

1 września w Berlinie zachodnim

Odwetowcy NRF-owscy planują prowokacyjną imprezę

Wydane przez senat Berlina zachodniego zarządzenia o wywieśnięciu 1 września br. na wszystkich budynkach publicznych miasta flag państwowych NRF z okazji planowanych w tym terminie imprez organizacji odwetowych — tzw. „Dnia Ojczyzny” uznaje trzeba za prowokację szczególnie niebezpieczną i brzemienne w skutki.

Senat Berlina zachodniego wyraził we wtorek oficjalnie nie tylko zgodę na przeprowadzenie w mieście zjazdu licznych neofaszystowskich organizacji zachodniemieckich i nie tylko zapowiedział osobisty udział burmistrza miasta, Klausa Schuetza, w tej niesłychanej prowokacji, ale jednocześnie, nakazując oflagowanie miasta, nadał tej prowokacji charakter imprezy państwowej NRF, mimo iż — jak powszechnie wiadomo — Berlin zachodni, jako terytorium posiadające specjalny status polityczno-prawny, nie należy do Niemieckiej Republiki Federalnej i nie jest częścią składową państwa niemieckiego.

Szczególnie wyzywający charakter planowanych imprez organizacji rewizjonistycznych w Berlinie zachodnim podkreślają jest dodatkowo przez zapowiedź, że na wiecu odwetowców wystąpić ma członek rządu NRF, minister do spraw przesiedleńców von Hassel oraz członek kierownictwa SPD, przewodniczący Związku Przesiedleńców Rehs.

Aktywny udział senatu Berlina zachodniego w przygotowywaniu nowych prowokacji ma też znaleźć wyraz w objęciu przez senat tzw. protektoratu nad ziemiastwami grupującymi przesiedleńców z NRD i Polski. Chodzi tu o grupowanie rewizjonistyczne szczególnie aktywnie domagające się rewizji polskiej granicy na Odrze i Nysie oraz wchłonięcia NRD przez państwo niemieckie. (PAP)

Atak izraelski na Jordanię

Według doniesień z Ammanu, wojska izraelskie, rozlokowane na okupowanych wzgórzach syryjskich, ostrzelały we wtorek po południu terytorium jordańskie, używając ciężkiej artylerii. Ze strony jordańskiej odpowiedziano ogniem. Strzelanina trwała około dwóch godzin. Wojska jordańskie nie poniosły strat. (PAP)

Kontrakt na 35 mln. zł

Polska zbuduje hutę szkła w CSRS

W środę 6 bm. przedstawiciele Centrali Handlu Zagranicznego „Budimex” i czeskosłowackiego przedsiębiorstwa handlu zagranicznego „Strojexport” podpisali w Pradze kontrakt przewidujący rozbudowę i modernizację przez stronę polską huty szkła technicznego w Sazawie, w środkowych Czechach.

Kontrakt w imieniu „Strojexportu” podpisał zastępca dyrektora generalnego inż. Jan Volk, a w imieniu „Budimex-u” dyrektor Eligiusz Blangiewicz.

Zawarty przez „Budimex” kontrakt obejmuje na sumę około 35 mln. zł i jest jednym z największych ostatnio zawartych w Czechosłowacji przez stronę polską. Jego realizacja rozpocznie się już 1 września br. Strona polska dostarczy wszystkich materiałów, z wyjątkiem konstrukcji stalowych. Roboty, według planu, trwać będą do końca 1972 r.

Strona polska przewiduje ich przyspieszenie o około 7 miesięcy. Kontrahent czesko-

Czołgi na ulicach Rio de Janeiro

Do stolicy Brazylii wkroczyły oddziały uzbrojonej policji, czołgi i piechota zajmując węzłowe punkty strategiczne i otaczając gmachy rządowe. Agencji w cywilu kontrolują na ulicach dokumenty i aresztują podejrzanych. Zatrzymano już 650 osób.

Władzom chodzi o udaremnienie nowych demonstracji studenckich, które od wielu miesięcy odbywają się w Rio de Janeiro i innych wielkich miastach. W wyniku starć z wojskiem i policją zginęło, według niekompletnych danych 13 osób, kilkadziesiąt odniosło rany, setki osób aresztowano. Mimo akcji wojska i policji, młodzież ponownie wyszła na ulicę. Rozpędzono ją za pomocą armatek wodnych. Nastąpiły nowe aresztowania.

Na czele ruchu młodzieżowego stoi obecnie krajowy związek studentów, zakazany po przewrocie wojskowym w 1964 r. Jego postulaty mówią o reformie studiów i zniesieniu cenzury, o likwidacji amerykańskiej ingerencji w rozwój kultury, o zwolnieniu aresztowanych studentów i zniesieniu cenzury. (PAP)

Nominacja ambasadora jugosłowiańskiego w Bonn nastąpiła w pół roku po podpisaniu porozumienia o wznowieniu stosunków dyplomatycznych. Ambasador NRF, przebywając w Belgradzie od pierwszych dni czerwca br. (PAP)

Plenum KD PZPR Poznań — Grunwald

Niektóre problemy życia wewnątrzpartyjnego w świetle kampanii sprawozdawczo-wyborczej oraz zadania wynikające z kampanii przedjazdowej były przedmiotem wczorajszego Plenum Komitetu Dzielnicowego PZPR Poznań — Grunwald. Omawiano także prace Egzekutywy KD. Zagadnienia, które później były tematem dyskusji, referowali: I sekretarz KD Marian Jakubowicz i sekretarz KD Zygmunt Niewiada. W dyskusji udział wzięło 11 osób; podkreślano wagę dyskusji nad Tezami, aktualne zadania wynikające z Tez, a także liczne problemy wewnątrzpartyjne, jak struktura socjalna członków partii, wzrost szeregow partyjnych itp.

Warto tu dodać, że grunwaldzka organizacja partyjna liczy 5379 członków i kandydatów, gdy w 1964 roku (w roku IV Zjazdu) liczyła 4004 członków i kandydatów. (z)

„Barwy walki” wydano w NRD

Przed kilku dniami na półkach księgarskich w Niemieckiej Republice Demokratycznej pojawiła się nowa książka tłumaczona z polskiego. Ta książka to „Barwy walki” Mieczysława Moczara. Książkę wydało wydawnictwo wojskowe NRD. W języku niemieckim nosi ona tytuł „In Polen Wäldern”, czyli „W polskich lasach”. Książkę tłumaczyła na niemiecki Ruth Matz. Estetyczna, stylizowana okładka, przyciąga uwagę i daje niezbędną skrótową informację o treści książki.

Wydawca zaopatrzył książkę w niezbędną informację. Czytamy więc, iż Mieczysław Moczara opowiada w książce na podstawie własnych wspomnień o życiu i walce polskich partyzantów; przedstawia swoje wspomnienia z tych czasów poprzez pełne napięcia epizody. Przekazuje plastyczny obraz rozwoju problemów polskiego ruchu partyzanckiego, którego historię po raz pierwszy czytelnikowi niemieckiemu prezentuje tak wyczerpująco. Wypełnia więc książka Mieczysława Moczara, jak stwierdza wydawca, poważną lukę.

Wiedza o polskim wysiłku w walce z hitlerowskim najeźdźcą jest godna upowszechnienia w celu lepszego wzajemnego poznania. W Niemieckiej Republice Demokratycznej wielką wagę przywiązuje się do wychowania społeczeństwa a szczególnie młodzieży na wzorach walki z faszyzmem. Książka Mieczysława Moczara jest więc cennym uzupełnieniem literatury wydawanej na ten temat w NRD. Interperess

Kto widział wypadek w Gnieźnie

W dniu 3 sierpnia br. około godz. 11.20 przy ul. Wspólnej w Gnieźnie, zdarzył się tragiczny w skutkach wypadek drogowy, w następstwie którego poniósł śmierć mieszkaniec Gniezna Edmund Rosolek.

Celem ustalenia wszelkich okoliczności związanych z wypadkiem — uprasza się osoby, które cokolwiek wiedzą na ten temat o zgłoszenie się w Prokuraturze Garnizonowej w Poznaniu ul. Kościuszki nr 42, telefon 542-19, lub zawiadomić organa WSW.

Osobom bezpośrednio zgłaszającym się w Prokuraturze Wojskowej, zwrócone będą koszty podróży. (na)

Konwencja republikańska w Miami

Nixon zamierza spotkać się z przywódcami radzieckimi?

Oficjalna część konwencji republikańskiej w Miami wyznaczona została we wtorek na godziny wieczorne czasu miejscowego. Obejmuje ona kilka dalszych czysto formalnych przemówień (w tym byłego republikańskiego kandydata na prezydenta Deweya i przewodniczącego republikanów w Izbie Reprezentantów Forda), sprawozdanie komisji skrutacyjnej oraz zaaprobowanie tzw. platformy wyborczej.

Według powszechnych opinii platforma ta, będąca zbiorem ogólnikowych sformułowań, zostanie zaakceptowana bez większych dyskusji.

W Miami uważa się, że decydującą przewagę nad pozostałymi pretendencjami do prezydenckiej kandydatury ma nadal Nixon. Komentatorzy zastrzegają wprawdzie, że obecna kampania obfituje w niespodzianki i że wobec tego nie można w stu procentach wykluczać jakichś nagłych zwrotów na konwencji, ale przynajmniej w chwili obecnej Nixon uważany jest za głównego faworyta.

Nixon, który z doskonałym wyczuciem nastrojów wyborców zmodyfikował nieco przed paroma dniami swą otwartą wojowniczość do niedawna postawę w kwestii Wietnamu, uderzył na wtorkowej konferencji prasowej w inną czułą strunę, oświadczając, że pragnąłby udać się do ZSRR w celu przeprowadzenia rozmów z

radzieckimi przywódcami. „Nadszedł czas — oznajmił Nixon — aby podjąć negocjacje z ZSRR”. (PAP)

Stonia i unatły

Królewska kąpiel w warszawskim ZOO.

Fot. — CAF

Dzisiejszy serwis informacyjny opracował Olgierd Słabowicz.

2 GŁOS WIELKOPOLSKI AB.
8 VIII 1968 Nr 187 (7613)

W 75 rocznicę urodzin Marcelego Nowotki

- POLAK
- ROBOTNIK
- REWOLUCJONISTA

Ciechanów. W czerwone ce-
gły ściany fabrycznej
wmurowana tablica. Owale
zdjęcie młodego, szczupłego
mężczyzny o pociągłej twarzy,
czarnych włosach i przyjaźnie.
Pod zdjęciem napis „W tej
cukrowni w latach 1907—1912
pracował Marcelec Nowotka —
bojownik o prawa ludu pracu-
jącego w Polsce”. W granice
wryte słowa zamykają w so-
bie sens i znaczenie działalno-
ści tego wybitnego działacza
polskiego ruchu robotniczego,
współtwórcy i pierwszego se-
kretarza Komitetu Centralnego
Polskiej Partii Robotniczej.
Mówią o jego drodze życio-
wej, o środowisku, w którym
wyrósł, które zadecydowało o
jego dalszych losach i posta-
wie.

Tam właśnie, w Ciechano-
wie, młody ślusarz, syn robot-
nika folwarcznego, zetknął się
po raz pierwszy z rewolucyjny-
mi ulotkami i nielegalnymi
wydawnictwami SDKPiL, za-
czął je czytać, następnie kolpor-
tować, by w końcu w szere-
gach tej partii rozpocząć wal-
kę pod czerwonym sztanda-
rem sprawy robotniczej, które-
mu pozostał wierny aż do koń-
ca swoich dni. Tam, właśnie,
wśród robotników ciechanow-
skiej cukrowni organizował w
latach 1918—1919, w pierw-
szym burzliwym okresie istnie-
nia Polski niepodległej, rewolu-
cyjną Radę Delegatów Robo-
tniczych.

Tak się zaczęło. Później by-
ły już tylko dni i noce pełne
pracy i walki, długiej rozłąki
z rodziną, a w przerwach „la-
wa uniwersytecka” w celi wię-
ziennej. Przez dwadzieścia z
gorą lat był działaczem KPP.
Ponad dziesięć z nich przesie-
dzał w więzieniu za rewolu-
cyjną działalność.

Uosabiał najlepsze cechy pol-
skiego robotnika rewolucyj-
sty. Prostý w obyczajach, skrom-
ny, wymagający w stosunku
do siebie i innych, przyjaćiel-
ski i pełen uroku osobistego,
którym zjednywał sobie zwo-
lenników wśród ludzi jeszcze
do wczoraj obojętnych. Miał
wspaniały dar wnikliwego stu-
chania i rozumienia ludzi. „To
warzysz Marian miał w sobie
siłę przyciągania serc i sym-
patii — pisał o Nowotce jedna
z jego bliskich współpracow-
nic, łączniczka z czasów oku-
pacji. — Gdy mówił, w spo-
sób prosty, wolno, mocno skan-
dując wyrazy omawiał skom-
plikowane zagadnienia, a sens
podawał łatwo, bez wstępów

MARCELEC NOWOTKA

Na zdjęciu: pomnik Marcelego Nowotki w Warszawie.
CAF fot. — Miedza

filozoficznych lub szumnych
frazesów”.

Jego męstwo, niezwykle hart
ducha i opanowanie tak nie-
zbędne w wielkiej konspira-
cji, wyróżniały go wśród towa-
rzyszy, ale jednocześnie wyda-
wały się u niego czymś tak
naturalnym, że inaczej niepo-
dobna go było sobie wyobra-
zić.

W mroczne dni okupacji
stał się jednym z współorgani-
zatorów tzw. Grupy inicjatyw-
nej, z którą wspólnie w stycz-
niu 1942 r. zdołał zjednoczyć
liczne działające na terenie
kraju lewicowe i komunistycz-
ne organizacje konspiracyjne i
doprowadzić do utworzenia
Polskiej Partii Robotniczej,
która pierwsza na ziemi pol-
skiej ruszyła do walki zbroj-
nej z okupantem hitlerowskim
i stała się hegemonem narodu
w walce o narodowe i społecz-
ne wyzwolenie Polski.

Jego znajomość klasy robot-
niczej, z której wyrósł, jego
doświadczenie rewolucyjne, na-
byte w ciągu wieloletniej
działalności partyjnej, postawi-
ły Marcelego Nowotkę, „Stare-
go” — jak go nazywano w par-
tii, na czele PPR.

Związany z masami, z natu-
ry swego umysłu obcy sekciar-
skim tendencjom, rozumiał do
skonała, że walkę można pro-
wadzić tylko w oparciu o naj-
szersze warstwy narodu. Stał
już w pierwszej odezwie P
ulożonej pod jego kierowni-
ctwem, której podstawowe za-
łożenia stały się drogowska-
zem polskiej klasy robotni-
czej na cały okres okupa-
cji: wysunięte było zadanie „zje-
dnoczenia wszystkich sił naro-
du” i „utworzenie demokra-
tycznego frontu narodowego
do walki o wolną i niepodleg-
łą Polskę”.

28 listopada 1942 r. skryto-
bójczą kulą przerwała pasmo
jego życia, nie mogła jednak
unicestwić walki, którą prowa-
dził i zniszczyć sprawy, któ-
rą służył. Ster kierownictwa
partyjnego ujęli w swe ręce
najbliżsi współpracownicy No-

wotka doświadczeni działacze
partyjni; Paweł Finder, a póź-
niej Władysław Gomułka. Wal-
ka trwała. Cel, jaki widział
przed sobą „Stary” został u-
reczywistniony przez jego to-
warzyszy walki, przez Partię
którą tworzył i kierował.

JAN SOBCZAK

Z przyjemnością witam przy
moim warsztacie stażystów.
Lubię obserwować, jak dora-
stają, jak zmieniają się ich za-
patrywania, stosunek do oto-
czenia. Nagle odczuwają po-
trzebę włączenia się w bieg
spraw wielkich i drobnych wy-
darzeń, z uczniaków usiłują-
cych wykpić się przed nauczy-
cielem z nie odrobionych za-
dań — przeobrażają się w oby-
wateli i pracowników świadom-
ych swojej odpowiedzialności.

Naturalnie proces ten trwa
dłużej niż staż, bo stażyści to
młodzi chłopcy. Ale ostatnio
przychodzą do nas coraz bar-
dziej dojrzały — rozumieją
sens pracy, są zdyscyplinowa-
ni, lepiej przygotowani zawo-
dowo. Dają o sobie znać ży-
we kontakty nauczycieli z na-
szej szkoły przyzakładowej z
ludźmi produkcyjnymi.

Jako działacz ZMS i członek
partii — mówi dalej Zbigniew
Kowalski, ślusarz z HCP —
uważam za swój społeczny
obowiązek wpływać na kole-
gów stawiających pierwsze
kroki w zawodzie. Nie wycho-
wywać i nie pouczać, mam 28
lat, mnie samemu brakuje
często dobrej rady, mądrego
pouczenia. Jednak myślę, że
zdołałem już na tyle doświad-
czenia, aby zapiekuować się
młodszymi, pomóc im w co-
dziennych kłopotach, trochę
przyspieszyć ich dorastanie.

Ucieszyłem się, kiedy w te-
zach zjazdowych przeczytałem,
jaką wagę przykładają się do
wychowania przez pracę. Wy-
soko cenię tę metodę, bo na-
ocznie przekonałem się o jej
efektach. Dobrze, że pomyśla-
no o zorganizowanym, pow-

Dzieci oskarżają hitlerowskich lekarzy (I)

Szpital śmierci

Jednym z pierwszych ak-
tów hitlerowskiej wła-
dy okupacyjnej dokona-
nych na Ziemi Lubliniekiej
było przemianowanie mie-
jscowego szpitala psychiatrycz-
nego na Landes Heil-und Pflie-
geanstalt. Z dniem 17 wrześ-
nia — po uprzednim wypęde-
niu polskiego personelu — kie-
rownictwo szpitala powierzono
dr. med. Ernestowi Buchali-
kowi. Wyboru nie dokonano
przypadkowo. Urodzony w Ry-
bniku, już od 1933 roku nale-
żał do NSDAP oraz SA i sły-
nał z wrogiego nastawienia do
polskiej ludności Śląska. Jest
on typowym przedstawicielem
tego kręgu „Schlesierów”, któ-
rych postawa i działalność, tak
społeczno-polityczna jak i
zawodowa, dostarczała niezbi-
tych argumentów obalających
mity o przyjaznym niegdyś
współżyciu ludności polskiej i
niemieckiej zamieszkującej
Górny Śląsk, tak chętnie sze-
rzone dziś w NRF.

W praktycznym manifesto-
waniu wrogości wobec Polski
i Polaków oraz w wyznawaniu i
szereżeniu ideologii narodo-
wo-socjalistycznej widział dr
Ernest Buchalik instrumenty
ideologii germanizacji Śląska

przy czym zbrodnicze metody
realizacji tego programu nie
budziły w nim oporów, nie o-
brażały jego etyki lekarskiej
oraz praktykującego katolika.
Za sprawą tego człowieka o ty-
powej mentalności dwulicow-
ca, lubliniecką Landes Heil-
und Pfliegeanstalt, co w do-
słownym tłumaczeniu oznacza
zakład leczniczo-opiekuńczy,
zmieniono na swoisty, uraga-
jący nazwie lecznicy obóz kon-
centracyjny, w którym bezkar-
nie mordowano upośledzone
dzieci polskie.

Lekarskie „praktyki”

Pierwszy transport 20 dzieci
przeznaczonych na zagładę
nadszedł do lublinieckiego szpi-
tala w drugiej połowie 1942 ro-
ku. Dzieci zostały przyjęte na
oddział „A” Jugendpsychiatri-
sche Klinik, którą kierowała
dr Elżbieta Hecker. Stąd po
pewnym okresie obserwacji,
dzieci, zdaniem dr Elżbiety
Hecker nieuleczalnie chore,
kierowano do oddziału „B” po-
zostającego pod osobistym
nadzorem dr. Ernesta Buchali-
ka. Nadzorem nie mającym
jednak nic wspólnego z powo-
łaniem lekarskim. Bo też w

tym oddziale nie leczono, nie
usiłowano przywrócić społe-
czeństwu dotkniętą chorobą
dzieci, nie walczone o ich zdro-
wie psychiczne aż do wyczer-
pania wszystkich możliwości
jakie daje współczesna medy-
cyna, tutaj je po prostu u-
śmiercano. Troszczono się tyl-
ko, aby proces uśmiercania
nie był zbyt przewlekły. Po-
mocnym były dr. Ernestowi
Buchalikowi niemieckie pielę-
gniarki: Cecylia Langos i Doro-
ta Winkler, które osobście po-
dawały dzieciom śmiercionoś-
ne dawki specyfików. Tylko
zwymiotami można wytłu-
maczyć to współuczestnictwo
w programie eutanazji, który
nie budził najmniejszych
sprzeciwów obu pielęgniarek,
nie powodował żadnych opo-
rów etyczno-moralnych. Prze-
ciwnie obydwie siostry bez
skrupułów wykonywały sprze-
czne z etyką pracowników służ-
by zdrowia polecenia i z typo-
wo pruską dokładnością pro-
wadziły nawet własną ewiden-
cję zbrodniczych praktyk. W
trakcie śledztwa wszczętego
przez Okręgową Komisję Ba-
dania Zbrodni Hitlerowskich
w Katowicach, niezależnie od
zachowanej dokumentacji szpi-
talnej, zabezpieczono także
przypadkowo odkryty, 54-
stronicowy brulion z napi-
sem „Medizin Kinder Abtei-
lung”, „B” prowadzony od 15
sierpnia 1942 r. do 30 paździer-
nika 1944 i zawierający 256
nazwisk. Z zapisów nieopatr-
zonych pozostawionego w czasie
ucieczki zeszytu, prowadzone-
go przez siostrę Dorotę Win-
kler, wynika jakimi sposobami
posługiwał się dr Ernest
Buchalik uśmiercając swoich
młodocianych pacjentów. Z za-
bezpieczonej dokumentacji
szpitalnej, tej prywatnej i tej
oficjalnej, wynika, że dr Bu-
chalik polecał podawanie dzie-
ciom preparatów związków
barbiturowych w postaci lumi-
nalu i veronalu w takiej ilo-
ści i warunkach, że powodo-
wały one stopniowe, całkowite
wyschnięcie organizmu a na-
stępnie zgon.

Przykładowo 15-letni Ośwald
Brzozka otrzymywał przez 29 dni
0,30 gramowe dawki barbituranów,
podczas gdy dawka lecznicza po-
winna była wynieść w jego przy-
padku 0,17 g. Śmierć nastąpiła w
ostatnim dniu dawkowania na sku-
tek wywołanego barbituranami
zapalenia płuc.

10-letniemu Henrykowi Zielonce
aplikowano w dniach od 3.1.—13.1.
1944 r. 0,30 gramowe porcje barbi-
turanów, następnie w dniach od
14.—19 podawano je dwa razy
dziennie, zaś 20.1. trzy razy dzien-
nie, dawka lecznicza powinna była
wynieść 0,13 g. Tego dnia chlo-
piec zmarł.

14-letni Edward Gros otrzymy-
wał trzy razy dziennie 40-gramo-
we dawki, podczas gdy dawka
lecznicza wynosiła 0,7 g. Dziecko
zmarło z objawami zapalenia płuc
6.4. 1944.

7-letnia Gertruda Dylka zamiast
0,13 gramowej, otrzymywała daw-
kę 0,30 i to dwukrotnie na dobę,
co spowodowało zgon na zapale-
nie płuc dnia 19.5. 1944.

8-letnia Halina Fajkosz zamiast
0,14 gramowej dawki leczniczej o-
trzymywała dziennie 0,20 g, a na-
stępnie gdy proces wyniszczania
organizmu przebiegał zbyt wolno,
dr Buchalik zwiększył stopniowo
dawkę do 0,30 do 0,40 g, co w kon-
sekwencji spowodowało zgon.

PAWEŁ BARTECZKO

Giganty powietrzne

Radzieckie Towarzystwo Lot-
nicze „Aeroflot” planuje prze-
wiezienie w 1975 r. dwukrotnie
więcej pasażerów, niż obecnie
(115—120 mln.). Już wtedy samole-
ty będą w kraju podstawowym
środkiem komunikacji na dużych
i średnich odległościach.

„Aeroflot” przejdzie gruntowną
rekonstrukcję techniczną. Samole-
ty tokowe, turbosmigłowe, a
także odrzutowe pierwszych ty-
pów, zastąpione będą przez bar-
dzo szybkie, wygodne maszyny.
Będą one przewozić 14—250 pasa-
żerów na trasach od 50 do 10 tys.
km. Większość maszyn wyposaży
się w silniki odrzutowe turbino-
we z wentylatorami, które są nie-
zawodne i ekonomiczne.

Radzieckie placówki naukowe
opracowują projekty przyszłych
naddźwiękowych samolotów dru-
giej generacji, które wejdą do
eksploatacji po 120-miejscowych
„TU-144”.

Bada się możliwości konstru-
owania samolotów poddźwię-
kowych na 500 miejsc. Jeśli oka-
że się, że maszyny takie będą
opłacalne, wejdą one na linie
„Aeroflotu” wkrótce po 1975 r.

PAP

PEK EUGENIUSZ MISLICH — IWANCZYK

Z PARTYZANTKI DO POLSKI LUDOWEJ

Tow. „Grab” nacisnął czcionki maszyny.
Było to w liży w domu, gdzie obecnie mieści się urząd re-
jenta. Pamiętam, że przy każdej takiej akcji wkładałem Stefa-
nowi do szuflady siódmkę i dwa granaty. Ja pozostawiałem
dla siebie Visa i następne dwa granaty. Oczywiście chodzi-
ło o to, aby w razie wyspy nie oddać się żywemu.
Dom stał przy jednej z głównych ulic miasta liży. Do żan-
darmerii było około pół kilometra.
Należało jednak pisać za dnia, ponieważ stuk maszyny sły-
chać było wyraźnie na ulicy. Mielśmy także pod ręką spisy
kontyngentowe. Gdyby, ktoś nieprzebiegł wszedł, ale w zamia-
rach pokojowych, miałem dyktować te wykazy.
Na razie dekonspiracja była mało prawdopodobna, choć
nawet z przypadku niewykłuczona.
Nareszcie oglądamy nasze dzieło. Z tej naszej pierwszej
gazetki byliśmy niesłychanie dumni.
Nad ranem wychodzę z liży, rowami na szosę radom-
ską przecinam cmentarz i pędzę w kierunku zbawienne-
go lasu porzez wies Seredzice.

PODCHORAŻY ANDRZEJ MOOS — „MIREK”

Dla nas „świtowców” była to bardzo ważna postać. Cza-
sami ludzie pytają, jak to było możliwe, że dowództwo AK
nie rozszyfrowało i nie unicestwiło w porę organizacji „Świt”.
Otóż przykład podchorążego Moosa między innymi wskazuje
na te przyczyny.
Kapral podchorąży Moos mianowany został dowódcą kom-
panii ZWZ w roku 1941 i pełnił tę funkcję pod pseudonimem
„Brzoza” do chwili przybycia na nasz teren por. Henryka Le-
wańskiego ps. „Bartek”, tj. do 1942 r.

Byłem wówczas dowódcą plutonu ZWZ wchodzącego w
skład kompanii podchorążego Moosa „Brzozy”. Andrzej był
więc moim bezpośrednim przełożonym. Ponieważ był on po-
nadto moim przyjacielem, i już od jesieni 1939 r. dobrze
orientowałem się w moich poglądach politycznych, postanowiłem
zagrać z nim w otwarte karty.

Wraz z Mietkiem „Rogiem” postanowiliśmy mianowicie wta-
jemniczyć go w nasze plany utworzenia nowej organizacji i za-
proponowaliśmy Moosowi objęcie instruktażu wojskowego.
Andrzej, ku naszemu zadowoleniu, wyraził zgodę na ścisłą
współpracę z tą nową organizacją. Na razie postanowiliśmy
nie dekonspirować Moosa wobec kierownictwa AK, ponie-
waż groziłoby mu to poważnymi konsekwencjami.

Korzyści udziału tego oddanego nam dowódcy kompanii
ZWZ i AK w naszej organizacji „Świtowców” były bardzo duże.
Ten ambitny i uczciwy człowiek był nam oddany bez rez-
ty. Był on przekonany o słuszności naszej drogi. On to u pro-
gu naszego działania dopomógł nam w trudnej i niebezpiecz-
nej pracy.

Jednym słowem Andrzej był moim przełożonym w AK, na-
tomiasz w organizacji „Świt” był moim podwładnym.

A tak się szczęśliwie złożyło, że i jego następca por. Hen-
ryk Lewański nota bene syn górnika, nie był gorszy od swo-
jego poprzednika.

Por. Henryk Lewański „Bartek” obecnie zamieszkały w Kiel-
cach, przekazał swój oddział leśny w pierwszych dniach sie-
pnia 1944 r. do Armii Ludowej. Oddział ten pod dowództwem
Juliana Juszkiewicza „Fina” przeszedł całą kampanię party-
zancką wraz z nami. Por. Lewański otrzymał wyrok śmierci z
rozkazu swojego dowódcy, na szczęście jednak wyrok ten
nie został wykonany. Lewański ukrywał się w oddziale BCH
„Ośki” i na pewnych naszych melinach. W przypadkowej
obławie schwytyany przez Niemców, podejrzany o współpra-
cę z partyzantką wraz z innymi zapakowany został on do wa-
gonów i wywieziony do obozu koncentracyjnego. Zaryłowa-
ny wagon więźniów, eskortowany był przez 2 wagony SS-ma-
now.

NASZE ROZMOWY

Na każdym kroku — o wychowaniu

szecznym uczestnictwie mło-
dzieży uczącej się w pracach
fizycznych.

— Jak wyobraża pan sobie pro-
gram pobytu studenta w fabry-
ce, dokładniej — przy pańskim
warsztacie? Jeśli pobyt ten ma
przynieść określone skutki wy-
chowawcze, nie można pozostawić
człowieka samemu sobie...

— Oczywiście — nie. Osią-
gnęłoby się niewiele, gdyby
poprzestać wyłącznie na za-
znajomieniu studenta czy ucz-

Zbigniew Kowalski

Fot. — H. Kamza

nia z obcym mu rodzajem
wysiłku. Niech pozna robotni-
ków, niech zrozumie, że swo-
je sprawności zdobywają oni
w trudzie i przez wiele lat, że
ich życiowa wiedza niejedno-
krotnie może się przydać nie-
doświadczonemu posiadaczowi
świeżo wydanego dyplomu
wyższej uczelni.

— Ktoś jednak musi dokonać
takiego wprowadzenia w środo-
wisko, jednostkowe poczynania
dadzą jednostkowe rezultaty...

— Z uwagą śledziłem w te-
zach zjazdowych fragmenty
odnoszące się do młodzieży ro-
botniczej. Interesują mnie ja-
ko młodego robotnika i prze-
wodniczącą koła ZMS. Przy-
znam, że rozczarowałem się tro-
chę, bo fragmentów tych zna-
lazłem niewiele. Udział w pro-
dukcyj, to dla mnie za mało.
Należałoby określić dokładnie
także udział młodych robotni-
ków w procesie wychowania
obywatelskiego: o ile ich sa-
mych poddać wychowawcze-
mu oddziaływaniu, o ile oni
powinni oddziaływać na
równieśników z innych środo-
wisk.

— Jako członek ZMS wie pan o
współpracy różnych środowisk
w ramach tej organizacji...

— Wiem, ale uznaję tę współ-
pracę za niewystarczającą.
Zetknięcia następują gdzieś na
wyznanych zarządów zakłado-
wych, szkolnych i uczelnia-
nych, rzadko natomiast spoty-
kają się ze sobą koła, poszcze-
gólni członkowie. Myślę, że w
nieodległej przyszłości moje
koloś nawiąże przyjacielskie
stosunki z jakimś kołem uc-
niowskim lub studenckim.

— Tak dużo mówimy o wy-
chowaniu w kategoriach ogóln-
nych. Niech pan powie, jak
chciałby pan wychować własne-
go syna?

— Jest jeszcze za mały, żeby
wyrókować o jego przyszłości.
Kiedyś zdecyduje sam, a ja za-
proponuję mu, aby zdobył so-
lidne wykształcenie zawodowe
i stanął tak jak ja przy war-
sztacie. Nawet nie próbuję zga-
dywać, jaki będzie ten war-
szak przyszłości. Poradzę tak-
że synowi, żeby tak samo jak
ja szybko zabiegał o własne
mieszkanie, postaram się na-
uczyć go myślenia o kwestiach
społecznych jak o własnych. I
żeby uprawiał sport.

— Pan jest sportowcem?

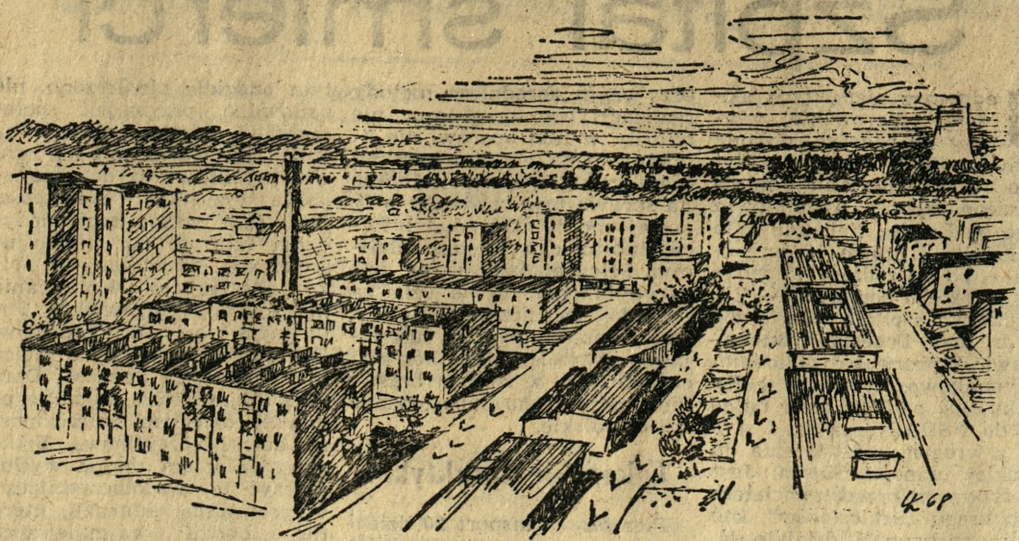
— Teraz właściwie już nie,
uczestniczę tylko w spartakiadach
ZMS-owskich i działam
w sekcji szermierczej Warty
jako kierownik szkoły. Ale
przez 15 lat grałem w piłkę
nożną. Jeśli zostanie działa-
czem sportowym, to pragnę pa-
mieniać zawsze o tym, o czym
zapominał mój opiekunowie:
że młody sportowiec poza ro-
bieniem wyników musi się uc-
zyć, zdobywać zawód.

Rozmawiał:

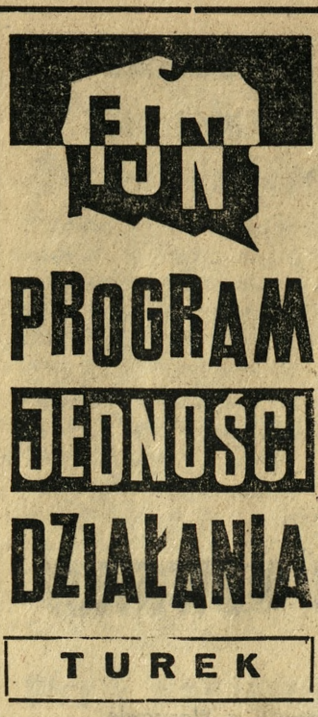
WOJCIECH BURTOWY

Widok z hotelu „Nowy” w Turku

Rys. (2) — L. Kapczyński

NIE SAMYM PRZEMYSŁEM...

Dymiące kominy „Adamowa” i księżycowy krajobraz terenów kopalnianych wyciska swe piętno nie tylko na pejzażu Ziemi Turkowskiej. Dokonujące się przemiany obejmują swym zasięgiem również wieś i rolnictwo. Widomym tego przejawem jest chociażby rzucający się w oczy pęd budowlany. Po prostu ludzie nie chcą już dłużej mieszkać w chatkach z minionej epoki. O wpływie Zagłębia Górniczo-Energetycznego na wieś i rolnictwo rozmawiamy z przewodniczącym Prezydium Powiatowej Rady Narodowej — Janem GRZELCZYKIEM.

— Jakkolwiek nie zachwycilibyśmy się przemysłowym awansem Turka — mówi przewodniczący — to przecież nie zmienia to faktu, że w miastach i osiedlach mieszka zaledwie jedna czwarta ludności powiatu. Również dominującą gałęzią naszej gospodarki pozostaje nadal rolnictwo. Nakazuje nam to traktować problem wsi i rolnictwa jako zagadnienie numer jeden. Znajduje to zresztą dobitny wyraz w programie wyborczym Frontu Jedności Narodu.

— Może kilka charakterystycznych informacji z tej dziedziny...

— Rolnictwo powiatu turkowskiego cechuje niemal wyłącznie gospodarka indywidualna, przy ogromnym rozdrobnieniu ziemi i słabej jakości gleb. Aż 67,4 procent użytków rolnych posiada bonitację klas VIz, VI i V. Około 51 procent gospodarstw dysponuje działkami od 0,1 do 5 hektarów. Intensyfikacja produkcji rolniej wymaga uregulowania stosunków wodnych i właściwego nawożenia. Jest to podstawowy kierunek naszej polityki rolnej. Tylko w latach 1966—67 zdrenowano 954 hektary we wsiach: Goszczanów, Grąbków, Maszew, Czerniaków i Sokołów; wykopano rowy w dolinie rzeki Teleszyny na obszarze 406 ha, uregulowano rzekę Topca na odcinku 2,5 km; zagospodarowano pomelioracyjnie blisko 1000 ha łąk i pastwisk. Koncentracja środków na obszarze najbardziej towarowym przyniosła już widoczne efekty, czego wyrazem jest osiągnięcie, a w niektórych dziedzinach nawet przekroczenie zadań pięcioletnich.

— Inwestycje wiejskie prowadzone są — jak wiadomo — przy współudziale rolników. Czy nie napotykacie w tym na opory części mieszkańców wsi?

— Oczywiście, tu i ówdzie znajdzie się ktoś, kto nie docenia wartości prowadzonych inwestycji. Dominują jednak wysuwane przez mieszkańców wsi postulaty, których nierzadko nie możemy zaakceptować ze względu na brak środków. Wystarczy powiedzieć, że niezależnie od programu wyborczego ludność powiatu zgłosiła około 200 różnorodnych wniosków, z czego aż 107 o charakterze inwestycyjno-gospodarczym.

— Czym szczególnie możecie się pochwalić w tej dziedzinie?

— Przede wszystkim wielką akcją budowy dróg. Jest to specyficzna dla naszego powiatu forma aktywności społecznej. Bo też i zaniechania były tu szczególnie duże. Od kilku już lat budujemy rocznie 16—18 km dróg. W tej dziedzinie zajmujemy bezapelacyjnie pierwsze miejsce w województwie. Trudno nie pochwalić się również przekroczeniem planowych zadań w budownictwie szkolnym. Oprócz zaplanowanych technik mechanizacji wraz z internatem w Turku, szkoły w Tomisławicach i Kowalich Księżych — zbudowaliśmy dodatkowo szkoły w Piekarach i Malanowie. Obydwie zostaną przekazane we wrześniu br. W roku ubiegłym rozbudowaliśmy również szkołę w Smaszewie. Wkrótce przystąpimy też do rozbudowy szkoły w Tuliszkowie. W ramach czynów społecznych w roku 1966 powiększyliśmy budynki szkolne w Wilczkowie, Kalinowie i Goszczanowie oraz zbudowaliśmy dom nauczyciela w Będziechowie.

— Co sprawia wam największe kłopoty?

— Chyba zmiana pokryć dachowych ze słomianych na ogniotrwałe. Wydaje się nam, że obowiązujące w tym względzie przepisy o konieczności posiadania zatwierdzonego przez władze budowlane projektu konstrukcji dachowych nie znajdują uzasadnienia, a związane z tym koszty są zbyteczne. Nie mało kłopotów mamy także z tak zwanymi wsiami nierozwojowymi. Często zdarza się, że ludzie chcą pobudować sobie np. świetlicę czy remizę strażacką, a my musimy im odmawiać zezwolenia i hamować ich twórczą inicjatywę.

W sumie jednak nasz program wyborczy realizujemy z wyprzedzeniem. Jest to przede wszystkim zasługa samych mieszkańców, ich ambicji, ofiarności i dobrze pojętego patriotyzmu lokalnego.

Ziemia gwałtownie przebudzona

Z Turkiem zetknąłem się po raz pierwszy w maju 1945 roku. Byłem wówczas wyraźnie rozczarowany. Jakoś inaczej wyobrażałem sobie moje zetknięcie z województwem poznańskim, o którym zawsze w Małopolsce mówiono, że ziemia to zasobna i miasta okazałe. Tymczasem zobaczyłem stare, kryte papą parterowe domki z okna mi tuż przy ziemi, ciasne uliczki, wszystko jakieś smutne i bez życia. Spośród szarych zabudowań wyróżniało się tylko parę okazałszych gmachów — ówczesne starostwo, szkoła, poczta i kilka kamieniczek wokół rynku. Na dużym placu obok Szosy Kolskiej, gdzie stoi dzisiaj nowa kilkukilometrowa dzielnica o okazałej zabudowie, było mnóstwo straganów pełnych wszelkiej starzyzny i produktów miejskiego rzemiosła: drewnianych „trepów”, cajtowych spodni i płótna utkanego na ręcznych krosnach.

Turek przez lata a nawet wieki był raczej obcy Poznaniowi. Jego ciągnięcie w kierunku zachodnim zatrzymywało się na Kaliszu. Najbliższą metropolią była Łódź. Ku niej

ciągnęli obwoźni i domokrajni handlarze, skupujący po wsiach nabiał i drób, aby zwieźć towar do „miasta Łodzi” i sprzedać go z zyskiem. Podobnie czynili miejscowi krawcy, szewcy, tkacze. Dla wielu ludzi życie odmierzało się kilometrami dróg przebiegających na wozach oraz terminami jarmarków i odpustów.

Pierwszą jaskółką uprzemysłowienia był dopiero rok 1952, kiedy to oddano do użytku Turkowskie Zakłady Przemysłu Jedwabniczego. Pracę przy 820 krosnach znalazły jednak przeważnie kobiety, bardziej nadające się do tego zajęcia. Pokażne nadwyżki męskiej siły roboczej mogły zostać zaangażowane dopiero w roku 1959, kiedy zapoczątkowana została budowa kopalni węgla brunatnego i elektrowni „Adamów”.

Na polach pobliskiej Warenki pojawiły się ogromne maszyny zdzierające warstwy piaski i gliny, wyrastały gigantyczne konstrukcje hal i kominów. Wymodelowany przez tysiąclecia równinny krajobraz poczęły wypiętrzać ogromne usypiska zdartego

nadkładu ziemi odgradzającej pokłady brunatnego paliwa.

Tak rozpoczął się nowy etap w 700-letniej historii miasta i powiatu z turem w herbie. W roku 1964 rusza elektrownia, a 3 lata później piąty turbozespol „Adamowa”. Kopalniana odkrywką dostarcza 3 miliony ton węgla rocznie przetwarzanego w energię o mocy 625 megawatów. Reporterzy zafascynowani kontrastami i tempem dokonujących się przemian na zwali nowe zagłębie górniczo-energetyczne „ziemia gwałtownie przebudzona”.

Za tą błyskotliwą frazę kryły się nie tylko ponad 5-milardowe inwestycje. Dla przeciętnego mieszkańca miasta i okolicy była to przede wszystkim praca. W porównaniu z rokiem 1958 wskaźnik zatrudnienia w przemyśle wynosi obecnie 250 procent, w budownictwie — 222, w transporcie i łączności — 174, w handlu 150, w dziale kultury i opieki społecznej — 185 procent. Wybudowano w tym czasie 7400 izb mieszkalnych, nowoczesny wygodny szpital, 14,5 kilometra nieznanego tu dotychczas wodociągu, 19 km kanałów, dwie nowe szkoły — pod stacją i zawodową, dwa internaty, trzy przedszkola. W trakcie budowy jest oczyszczalnia ścieków, ciepłownia z elektrownią do nowego Osiedla Górniczo-Energetycznego.

Ziemia turkowska ma już poza sobą pierwszy, najbardziej burzliwy etap tworzenia. Jednak nikt nie myśli tutaj o małej, spokojnej stabilizacji. Przemysł górniczo-energetyczny, który w trakcie budowy mógł wchłonąć niemal wszystkie zdolne do pracy ręce, zatrzymał obecnie tylko kwalifikowane kadry, rezygnując z blisko tysiąca chłopów-robotników. Do Wydziału Zatrudnienia znowu stuka około 800 zarejestrowanych osób poszukujących pracy. Liczba ta nie odzwierciedla jeszcze rzeczywistego stanu nadwyżki siły roboczej, zwłaszcza w przeludnionych wsiach, gdzie aż 51 procent gospodarstw nie przekracza 5 hektarów gruntu. Na 100 ha przypada tu wciąż jeszcze średnio 42 osoby zdolne do pracy. Nasycone maszynami rolnictwo może w każdej chwili przekazać innym działom gospodarki setki młodych ludzi. Twórcze wykorzystanie tego rezerwuaru, to nie tylko podniesienie poziomu życia ludności, lecz także pomańszanie jątku narodowego i dalsza aktywizacja tego rejonu.

Dlatego gospodarze miasta i powiatu, realizując program FJN i postulaty wyborców, wydeptują ścieżki do województwa i stolicy w staraniach o lokalizację nowych zakładów przemysłowych. Na razie pomyślnym wynikiem zakończyły się starania o otwarcie w Turku filii Łódzkiej Fabryki Zegarów w zbędnych już budynkach gospodarczo-magazynowych „Adamowa”. Zakład ruszy już w przyszłym miesiącu. W tym roku zatrudni 200 osób, zaś w przyszłości 1200.

Trwałe rozwiązanie przynieść może jednak tylko wielki zakład przemysłowy. Duże nadzieje pokłada się w projekcie zlokalizowania w tej okolicy nowoczesnej huty żelazostopów, którą zamierza zbudować „Bibrohut”. W wyborze miejsca Turek ma poważne a-

tuty: dostatek energii elektrycznej i dogodne usytuowanie terenu. Szkołem jest jednak brak linii kolejowej. Wysłunięto już projekt budowania bocznicy, łączącej przyszły zakład z odległą o trzydzieści kilka kilometrów magistralą Śląsk — Gdynia. Nie są w tym jednak zbyt zainteresowani gospodarze województwa łódzkiego, na terenie którego bocznica brałaby swój początek.

Alternatywnie wysuwa się projekt adaptacji pomieszczeń byłego młyna na filię Zakładu Aparatury Elektrycznej „Elster” w Łodzi, o docelowym zatrudnieniu około 1600 osób, lub też budowy nowego zakładu Łódzkiej Fabryki Zegarów. Wsuwa się również postulat budowy zakładu mleczarskiego wraz z fabryką mleka prozokowanego. W bieżącej 5-lacie rozpocznie się budowa zakładów przemysłu terenowego w zaadaptowanym młynie w Dobrej, przetwórni „Bacuti” w rejonie Tuliszkowa i zwirowni w Halinowie.

Tak oto ziemia gwałtownie przebudzona prostuje nadal swe ramiona, gotując się do nowego etapu twórczego wykozystania jej wszystkich żywotnych sił.

opracowali:
FELIKS BIŁOS
JANUSZ MARCISZEWSKI

Obok blasków — cienie

Na upartej można by zadowolić się tylko tym co bliskie. Lecz kiedy tu i ówdzie słyszy się o cieniach, nie można ich pomijać.

A zatem popatrzymy o czym w Turku mówi się na „nie”.

1 Najczęściej mieszkańcy Turka (a także ci wszyscy, którzy z tym się stykają) skarżą się na PKS, na brak przyzwoitego dworca autobusowego. Wszyscy czekają (podobno już niedługo spełnią się marzenia) na rozpoczęcie budowy nowej zajezdni PKS. Jak jednak mawiają wtajemniczeni, nie będzie w tym żadnej zasługi miejscowej ekspozytury PKS: zajezdnia powstanie wyłącznie dzięki zapobiegliwości władz turkowskich i dyrekcji wojewódzkiej PKS.

2 Znacznym nakładem kosztów wyposażono placę w nowych osiedlach mieszkaniowych w urządzenia do zabawy dla dzieci. Podlegają jednak owe place jakimś obrzydliwym prawu złośliwego niszczenia. Można by jeszcze zrozumieć, gdyby udział w dewastacji urządzeń mieli wyłącznie nieletni obywatele Turka. Niestety, także dorośli zachowują się jak... dzieci. Również urządzenia domowe, w nowych blokach, odczuły już nie raz rękę dojrzałego wandalę.

3 Niedaleko elektrowni „Adamów” usytuowano dość spore osiedle domków jednorodzinnych. Wszystko na pozór jest w porządku, z drobnym jednakże zastrzeżeniem. Cały teren jest nieuzbrojony. W osiedlu nie ma wody.

4 Życie kulturalne ma w Turku wielkie szanse rozwoju. W Powiatowym Domu Strażaka odbywa się zazwyczaj wiele ciekawych imprez. Przyjeżdżają teatry z Kalisza i Gniezna, przybywają także inne zespoły. Ba, przybywają (szczególnie z Kalisza) z repertuarem nieco ekskluzywnym, trudnym do przyjęcia przez miejscowe społeczeństwo. Żadne głosy jednak do organizatorów imprez nie docierają. Oni wiedzą najlepiej czego turkowie potrzebują. I sala czasem świeci pustkami. Ciekawe, że nie zdarza się to prawie nigdy teatrowi lub Estradzie z Łodzi...

5 Kiedyś Turek mógł usłyszeć jedną z najgłośniejszych i najwybitniejszych polskich pianistek. Czerny-Stefanińska, bo o nią tu chodzi, wyraziła gotowość wystąpienia w tym mieście honorowo. Już miano ją zaprosić, kiedy w porę przypomniało sobie, że fortepian absolutnie nie nadaje się do wirtuozowskiego koncertu. Działacze kulturalni od wielu lat zabiegają o uzyskanie dobrego instrumentu. Niestety, ich starania nie przyniosły — jak dotychczas — rezultatu. Podobno chodzi o... pieniądze.

6 Wiele entuzjazmu było też swego czasu wokół pięknego Domu Górników. Zapal zgasł szybko. Może przyczyną było — a tak niektórzy sądzą, — że Dom Górników działał na zasadzie klubu zamkniętego. A może też i to, że nie zaproszono ludzi zainteresowanych działalnością kulturalną z terenu miasta. Dzisiaj, chociaż Dom Górników udostępniony jest dla wszystkich, nie wielkiego się w nim nie dzieje. Czyżby tak trudno było w Turku o entuzjastów chcących i potrafiących pokierować życiem kulturalnym miasta? Nie wierzymy!

Tuliszków — kandydat na mistrza gospodarności

Kto tylko przejeżdża przez niewielkie, liczące 2600 mieszkańców miasto Tuliszków, jest oczarowany czystością i porządkiem. Wszędzie tu krawężniki pomalowane na biało; w centrum, na rynku skwery pełne róż; nigdzie nie widać zaśmieconych ulic. I tak jest nie tylko od wielkiego święta, lecz normalnie, na co dzień.

Tajemnica polega na tym, że całe miasteczko jest zainteresowane w utrzymywaniu porządku. W kwietniu br. miasteczko zdobyło nagrodę 200 tys. zł w wojewódzkim konkursie pn. „Piękno miast Wielkopolski” dziełem ich mieszkańców”. Tuliszków uczestniczył także w ogólnokrajowym konkursie „Mistrza gospodarności”.

Cichym marzeniem przewodniczącego Prezydium MRN — Jerzego Majdy jest zdobycie tej nagrody, tym bardziej, że — jak do tej pory — żadnemu miastu Wielkopolski ta sztuka

jeszcze się nie udało. Za każdym razem miasta innych województw uznawano za lepszych gospodarzy.

Tym razem Tuliszków ruszył na serio do ataku. Prezydium MRN opracowało bardzo obszerny program dla miasta. Mieszkańcy w ramach tego programu wykonują różne prace społecznie użyteczne. O ich realizacji składają meldunki (zebrało się ich już w sumie ponad 300). Wartość wszystkich prac społecznych dotychczas wykonanych przekroczyła już 11 mln. zł, podczas gdy plan zakładano na 10 mln. zł.

Tuliszków wygląda zawsze schludnie mimo chronicznego braku wody. Miasto ma zaledwie 11 studziń, w tym tylko 4 wiercone. Reszta to studnie kopane, od 11 do 20 m głębokości, w których lustro wody systematycznie opada. Miasto potrzebuje 4 mln. zł na budowę wodociągów. Skąd wziąć taką sumę? Połowę można by otrzymać, ale społeczeństwo Tuliszkowa jest za biedne na

pokrycie drugiej połowy tej sumy. Jan Majda powiada jednak zdecydowanie: — Tuliszków będzie miał wodę! Jak? Któż to lepiej może wiedzieć, jeśli nie on sam?...

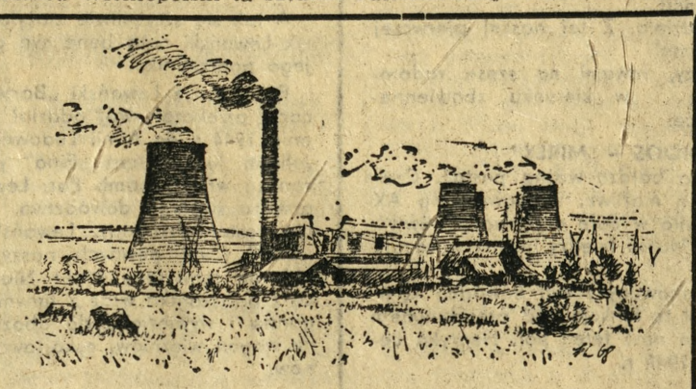
Tymczasem piękne róże i trawniki na rynku ratują codziennie miejscowi strażacy. Przyjeżdżają z beczkowozami i podlewają zielone skwery.

Najwięcej kłopotów — obok problemów wody — miało społeczeństwo Tuliszkowa ze szkołą. Na 560 dzieci w budynku szkolnym jest zaledwie 9 izb (bez sali gimnastycznej, bez pracowni, bez pomieszczeń dla nauczycieli). Nic dziwnego, że szkoła pracowała na trzy zmiany.

Konieczność rozbudowy szkoły postawiono władzom miejskim w programie wyborczym. Długo nie można było jednak ruszyć z pracami budowlanymi. W br. przynano wreszcie fundusze (4 mln. zł) na rozbudowę starej szkoły. Prace rozpoczynają się jeszcze w tym roku — i jak zapewnia przewodniczący Prezydium MRN — młodzież i nauczyciele Tuliszkowa od 1969 roku pracować już będą w całkiem znośnych warunkach.

Rozbudową objęto również (według programu wyborczego) remizę strażacką. Połowa kosztu ogólnego, wynoszącego 480 tys. zł — to prace społeczne mieszkańców. Poszerzona zostanie sala widowiskowa, a ponadto obiekt uzyska urządzenia sanitarne i strażackie pomieszczenia robocze.

Tuliszków nie powiedział jeszcze ostatniego słowa. Wszak pracy tu jeszcze w bród. Nie można przecież w ciągu paru lat usunąć wiekowych zaniedbań. Jednak ofiarność i ambicje przodowania jego mieszkańców są dobrym prognostykiem na przyszłość.

Elektrownia „Adamów”

Dzisiaj początek

XXXII Mistrzostwa Polski w łucznictwie

Od dzisiaj do niedzieli tory łucznicze Surmy będą miejscem ciekawych pojedynków 120 łuczników i łuczniczek. W Poznaniu odbędzie się bowiem XXXII Mistrzostwa Polski z udziałem 15 łuczników zagranicznych z Jugosławii i Szwecji.

Poznańskie mistrzostwa zapowiadają się bardzo ciekawie. Odbędzie się w niecały tydzień po międzynarodowych zawodach w Krakowie, które zakończyły się pełnym sukcesem polskich zawodników.

Interesujący będzie pojedynek zwycięzcy krakowskiego turnieju B. Mączyńskiego z mistrzem CRZZ W. Szymańskim z Surmy osiągającym ostatnio wyniki w granicach rekordów Polski, ale nie wchodzącym w skład naszego zespołu reprezentacyjnego. Spodziewamy się również, że jedną z czołowych ról w mistrzostwach powinien odegrać Malicki, również z Surmy.

W konkurencjach kobiecych w Krakowie triumfowała Hanna Brzezińska, ale mistrzyni świata Mączyńska odzyskuje ostatnio formę i w Poznaniu na pewno walnie będzie o mistrzowski tytuł.

Udany debiut polskich „fiatów”

Doskonale zadebiutowały polskie „fiaty” w rajdzie z silną obsadą, jakim był tegoroczny Międzynarodowy Rajd Polski.

Na trasie, obfitującej w odcinki specjalne, dwie załogi polskich „fiatów” dodatkowo obciążonych niezwykłym 100 kg ładunkiem, za jezy 7 i 14 miejsce w punktacji generalnej, a 3 i 4 w swojej klasie.

W silnej konkurencji ekip fabrycznych z udziałem mistrzów Europy, w warunkach, gdzie wycofało się kilka załóg „renault”, „skoda”, wszystkie „trabanty”, „porsche”, a z 58 załóg dojechało do mety 17 — polskie „fiaty” zajęły doskonale miejsca.

MEXICO 68

W Meksyku rozegrany został bieg maratoński — kolejna eliminacja przedolimpijska reprezentantów tego kraju. Na 35 startujących bieg ukończyło tylko 9. Zwycięzcą 30-letni Pablo Garrido — 2:23:38, wyprzedzając o 1 metr 20-letniego Alfredo Penaloza. War to dodać, że Garrido z zawodu jest aktorem.

Trasa biegu była zabezpieczona bardzo starannie. Co 200 metrów znajdowały się punkty medyczne. Zawodnicy, którzy zasnęli na trasie, przewiezieni zostali od razu do szpitala.

70 lekkoatletów i lekkoatletek powołanych zostało do olimpijskiej reprezentacji Wielkiej Brytanii. Każdy z olimpijczyków otrzymał z tej okazji pismo gratulacyjne, podpisane własnoręcznie przez księcia Filipa. W ekipie są m. in. obrońcy tytułów mistrzowskich — Mary Rand i Lynn Davies.

W klinice uniwersyteckiej we Freiburgu przebywa na leczeniu mistrz olimpijski w biegu maratońskim, Bikila Abebe. Okazało się, że kontuzja, jakiej doznał niedawno, nie jest groźna i sławny biegacz nie będzie musiał poddać się operacji kolana. Prof. Rein dell oświadczył, że w Meksyku Bikila Abebe będzie w pełni sił.

Na wszystkich obiektach olimpijskich w Meksyku zainstalowane zostaną świetlne tablice informacyjne produkcji węgierskiej. Węgrzy wygrali przetarg na dostawę urządzeń tego typu z wieloma firmami zachodnio-europejskimi. W okresie Igrzysk czynnych będzie 6 wielkich tablic świetlnych i 40 małych.

Ustalony został skład olimpijskiej reprezentacji Czechosłowacji na Igrzyska w Meksyku. Do ekipy powołano 124 zawodników i zawodniczek.

Ostatnio rozeszły się wiadomości, że Avery Brundage rezygnuje ze stanowiska przewodniczącego MKOL. 80-letni A. Brundage powiadomił przewodniczącego komitetu organizacyjnego igrzysk olimpijskich w Meksyku, Pedro Ramirez Vasquez, że wiadomości te są bezpodstawne. Plotka zrodziła się po rozmowie Brundage'a z członkiem MKOL Francuzem Massardem. Rozmowa prowadzona była telefonicznie i Massard być może opanicznie zrozumiał sens wypowiedzi przewodniczącego MKOL. PAP

Praca — pomoc domowa do małżeństwa z dzieckiem potrzebna zaraz. Poznań, Ognik 2 m. 8 (przy skrzyżowaniu Bułgarskiej i Marceleskiej). 29629g

Tokarka i ślusarz, na stałą pracę zaraz przyjmie warsztat — Kantorowski, Knapowskiego 9. 29526g

Plastyk i kreślarz, znający projektowanie do filmów potrzebny. Oferty „Prasa”. Grunwaldzka 19 dla 29008g.

Praca — pomoc domowa do małżeństwa z dzieckiem potrzebna zaraz. Poznań, Ognik 2 m. 8 (przy skrzyżowaniu Bułgarskiej i Marceleskiej). 29629g

Tokarka i ślusarz, na stałą pracę zaraz przyjmie warsztat — Kantorowski, Knapowskiego 9. 29526g

Plastyk i kreślarz, znający projektowanie do filmów potrzebny. Oferty „Prasa”. Grunwaldzka 19 dla 29008g.

Praca — pomoc domowa do małżeństwa z dzieckiem potrzebna zaraz. Poznań, Ognik 2 m. 8 (przy skrzyżowaniu Bułgarskiej i Marceleskiej). 29629g

Tokarka i ślusarz, na stałą pracę zaraz przyjmie warsztat — Kantorowski, Knapowskiego 9. 29526g

Plastyk i kreślarz, znający projektowanie do filmów potrzebny. Oferty „Prasa”. Grunwaldzka 19 dla 29008g.

Praca — pomoc domowa do małżeństwa z dzieckiem potrzebna zaraz. Poznań, Ognik 2 m. 8 (przy skrzyżowaniu Bułgarskiej i Marceleskiej). 29629g

Tokarka i ślusarz, na stałą pracę zaraz przyjmie warsztat — Kantorowski, Knapowskiego 9. 29526g

Plastyk i kreślarz, znający projektowanie do filmów potrzebny. Oferty „Prasa”. Grunwaldzka 19 dla 29008g.

Praca — pomoc domowa do małżeństwa z dzieckiem potrzebna zaraz. Poznań, Ognik 2 m. 8 (przy skrzyżowaniu Bułgarskiej i Marceleskiej). 29629g

Tokarka i ślusarz, na stałą pracę zaraz przyjmie warsztat — Kantorowski, Knapowskiego 9. 29526g

Plastyk i kreślarz, znający projektowanie do filmów potrzebny. Oferty „Prasa”. Grunwaldzka 19 dla 29008g.

Praca — pomoc domowa do małżeństwa z dzieckiem potrzebna zaraz. Poznań, Ognik 2 m. 8 (przy skrzyżowaniu Bułgarskiej i Marceleskiej). 29629g

Tokarka i ślusarz, na stałą pracę zaraz przyjmie warsztat — Kantorowski, Knapowskiego 9. 29526g

Plastyk i kreślarz, znający projektowanie do filmów potrzebny. Oferty „Prasa”. Grunwaldzka 19 dla 29008g.

Praca — pomoc domowa do małżeństwa z dzieckiem potrzebna zaraz. Poznań, Ognik 2 m. 8 (przy skrzyżowaniu Bułgarskiej i Marceleskiej). 29629g

Tokarka i ślusarz, na stałą pracę zaraz przyjmie warsztat — Kantorowski, Knapowskiego 9. 29526g

Plastyk i kreślarz, znający projektowanie do filmów potrzebny. Oferty „Prasa”. Grunwaldzka 19 dla 29008g.

Praca — pomoc domowa do małżeństwa z dzieckiem potrzebna zaraz. Poznań, Ognik 2 m. 8 (przy skrzyżowaniu Bułgarskiej i Marceleskiej). 29629g

Tokarka i ślusarz, na stałą pracę zaraz przyjmie warsztat — Kantorowski, Knapowskiego 9. 29526g

Plastyk i kreślarz, znający projektowanie do filmów potrzebny. Oferty „Prasa”. Grunwaldzka 19 dla 29008g.

Praca — pomoc domowa do małżeństwa z dzieckiem potrzebna zaraz. Poznań, Ognik 2 m. 8 (przy skrzyżowaniu Bułgarskiej i Marceleskiej). 29629g

Tokarka i ślusarz, na stałą pracę zaraz przyjmie warsztat — Kantorowski, Knapowskiego 9. 29526g

Plastyk i kreślarz, znający projektowanie do filmów potrzebny. Oferty „Prasa”. Grunwaldzka 19 dla 29008g.

Praca — pomoc domowa do małżeństwa z dzieckiem potrzebna zaraz. Poznań, Ognik 2 m. 8 (przy skrzyżowaniu Bułgarskiej i Marceleskiej). 29629g

Tokarka i ślusarz, na stałą pracę zaraz przyjmie warsztat — Kantorowski, Knapowskiego 9. 29526g

Plastyk i kreślarz, znający projektowanie do filmów potrzebny. Oferty „Prasa”. Grunwaldzka 19 dla 29008g.

Praca — pomoc domowa do małżeństwa z dzieckiem potrzebna zaraz. Poznań, Ognik 2 m. 8 (przy skrzyżowaniu Bułgarskiej i Marceleskiej). 29629g

Tokarka i ślusarz, na stałą pracę zaraz przyjmie warsztat — Kantorowski, Knapowskiego 9. 29526g

Plastyk i kreślarz, znający projektowanie do filmów potrzebny. Oferty „Prasa”. Grunwaldzka 19 dla 29008g.

Praca — pomoc domowa do małżeństwa z dzieckiem potrzebna zaraz. Poznań, Ognik 2 m. 8 (przy skrzyżowaniu Bułgarskiej i Marceleskiej). 29629g

Tokarka i ślusarz, na stałą pracę zaraz przyjmie warsztat — Kantorowski, Knapowskiego 9. 29526g

Plastyk i kreślarz, znający projektowanie do filmów potrzebny. Oferty „Prasa”. Grunwaldzka 19 dla 29008g.

Praca — pomoc domowa do małżeństwa z dzieckiem potrzebna zaraz. Poznań, Ognik 2 m. 8 (przy skrzyżowaniu Bułgarskiej i Marceleskiej). 29629g

Tokarka i ślusarz, na stałą pracę zaraz przyjmie warsztat — Kantorowski, Knapowskiego 9. 29526g

Plastyk i kreślarz, znający projektowanie do filmów potrzebny. Oferty „Prasa”. Grunwaldzka 19 dla 29008g.

Praca — pomoc domowa do małżeństwa z dzieckiem potrzebna zaraz. Poznań, Ognik 2 m. 8 (przy skrzyżowaniu Bułgarskiej i Marceleskiej). 29629g

Tokarka i ślusarz, na stałą pracę zaraz przyjmie warsztat — Kantorowski, Knapowskiego 9. 29526g

Plastyk i kreślarz, znający projektowanie do filmów potrzebny. Oferty „Prasa”. Grunwaldzka 19 dla 29008g.

Praca — pomoc domowa do małżeństwa z dzieckiem potrzebna zaraz. Poznań, Ognik 2 m. 8 (przy skrzyżowaniu Bułgarskiej i Marceleskiej). 29629g

Tokarka i ślusarz, na stałą pracę zaraz przyjmie warsztat — Kantorowski, Knapowskiego 9. 29526g

Plastyk i kreślarz, znający projektowanie do filmów potrzebny. Oferty „Prasa”. Grunwaldzka 19 dla 29008g.

Praca — pomoc domowa do małżeństwa z dzieckiem potrzebna zaraz. Poznań, Ognik 2 m. 8 (przy skrzyżowaniu Bułgarskiej i Marceleskiej). 29629g

Tokarka i ślusarz, na stałą pracę zaraz przyjmie warsztat — Kantorowski, Knapowskiego 9. 29526g

Plastyk i kreślarz, znający projektowanie do filmów potrzebny. Oferty „Prasa”. Grunwaldzka 19 dla 29008g.

Praca — pomoc domowa do małżeństwa z dzieckiem potrzebna zaraz. Poznań, Ognik 2 m. 8 (przy skrzyżowaniu Bułgarskiej i Marceleskiej). 29629g

Tokarka i ślusarz, na stałą pracę zaraz przyjmie warsztat — Kantorowski, Knapowskiego 9. 29526g

Plastyk i kreślarz, znający projektowanie do filmów potrzebny. Oferty „Prasa”. Grunwaldzka 19 dla 29008g.

Praca — pomoc domowa do małżeństwa z dzieckiem potrzebna zaraz. Poznań, Ognik 2 m. 8 (przy skrzyżowaniu Bułgarskiej i Marceleskiej). 29629g

Tokarka i ślusarz, na stałą pracę zaraz przyjmie warsztat — Kantorowski, Knapowskiego 9. 29526g

Plastyk i kreślarz, znający projektowanie do filmów potrzebny. Oferty „Prasa”. Grunwaldzka 19 dla 29008g.

Praca — pomoc domowa do małżeństwa z dzieckiem potrzebna zaraz. Poznań, Ognik 2 m. 8 (przy skrzyżowaniu Bułgarskiej i Marceleskiej). 29629g

Tokarka i ślusarz, na stałą pracę zaraz przyjmie warsztat — Kantorowski, Knapowskiego 9. 29526g

Plastyk i kreślarz, znający projektowanie do filmów potrzebny. Oferty „Prasa”. Grunwaldzka 19 dla 29008g.

Praca — pomoc domowa do małżeństwa z dzieckiem potrzebna zaraz. Poznań, Ognik 2 m. 8 (przy skrzyżowaniu Bułgarskiej i Marceleskiej). 29629g

Tokarka i ślusarz, na stałą pracę zaraz przyjmie warsztat — Kantorowski, Knapowskiego 9. 29526g

Plastyk i kreślarz, znający projektowanie do filmów potrzebny. Oferty „Prasa”. Grunwaldzka 19 dla 29008g.

Praca — pomoc domowa do małżeństwa z dzieckiem potrzebna zaraz. Poznań, Ognik 2 m. 8 (przy skrzyżowaniu Bułgarskiej i Marceleskiej). 29629g

Tokarka i ślusarz, na stałą pracę zaraz przyjmie warsztat — Kantorowski, Knapowskiego 9. 29526g

Plastyk i kreślarz, znający projektowanie do filmów potrzebny. Oferty „Prasa”. Grunwaldzka 19 dla 29008g.

Praca — pomoc domowa do małżeństwa z dzieckiem potrzebna zaraz. Poznań, Ognik 2 m. 8 (przy skrzyżowaniu Bułgarskiej i Marceleskiej). 29629g

Tokarka i ślusarz, na stałą pracę zaraz przyjmie warsztat — Kantorowski, Knapowskiego 9. 29526g

Plastyk i kreślarz, znający projektowanie do filmów potrzebny. Oferty „Prasa”. Grunwaldzka 19 dla 29008g.

Praca — pomoc domowa do małżeństwa z dzieckiem potrzebna zaraz. Poznań, Ognik 2 m. 8 (przy skrzyżowaniu Bułgarskiej i Marceleskiej). 29629g

Tokarka i ślusarz, na stałą pracę zaraz przyjmie warsztat — Kantorowski, Knapowskiego 9. 29526g

Plastyk i kreślarz, znający projektowanie do filmów potrzebny. Oferty „Prasa”. Grunwaldzka 19 dla 29008g.

Praca — pomoc domowa do małżeństwa z dzieckiem potrzebna zaraz. Poznań, Ognik 2 m. 8 (przy skrzyżowaniu Bułgarskiej i Marceleskiej). 29629g

Tokarka i ślusarz, na stałą pracę zaraz przyjmie warsztat — Kantorowski, Knapowskiego 9. 29526g

Plastyk i kreślarz, znający projektowanie do filmów potrzebny. Oferty „Prasa”. Grunwaldzka 19 dla 29008g.

Praca — pomoc domowa do małżeństwa z dzieckiem potrzebna zaraz. Poznań, Ognik 2 m. 8 (przy skrzyżowaniu Bułgarskiej i Marceleskiej). 29629g

Tokarka i ślusarz, na stałą pracę zaraz przyjmie warsztat — Kantorowski, Knapowskiego 9. 29526g

Plastyk i kreślarz, znający projektowanie do filmów potrzebny. Oferty „Prasa”. Grunwaldzka 19 dla 29008g.

Praca — pomoc domowa do małżeństwa z dzieckiem potrzebna zaraz. Poznań, Ognik 2 m. 8 (przy skrzyżowaniu Bułgarskiej i Marceleskiej). 29629g

Tokarka i ślusarz, na stałą pracę zaraz przyjmie warsztat — Kantorowski, Knapowskiego 9. 29526g

Plastyk i kreślarz, znający projektowanie do filmów potrzebny. Oferty „Prasa”. Grunwaldzka 19 dla 29008g.

Praca — pomoc domowa do małżeństwa z dzieckiem potrzebna zaraz. Poznań, Ognik 2 m. 8 (przy skrzyżowaniu Bułgarskiej i Marceleskiej). 29629g

Tokarka i ślusarz, na stałą pracę zaraz przyjmie warsztat — Kantorowski, Knapowskiego 9. 29526g

Plastyk i kreślarz, znający projektowanie do filmów potrzebny. Oferty „Prasa”. Grunwaldzka 19 dla 29008g.

Praca — pomoc domowa do małżeństwa z dzieckiem potrzebna zaraz. Poznań, Ognik 2 m. 8 (przy skrzyżowaniu Bułgarskiej i Marceleskiej). 29629g

Tokarka i ślusarz, na stałą pracę zaraz przyjmie warsztat — Kantorowski, Knapowskiego 9. 29526g

Plastyk i kreślarz, znający projektowanie do filmów potrzebny. Oferty „Prasa”. Grunwaldzka 19 dla 29008g.

Praca — pomoc domowa do małżeństwa z dzieckiem potrzebna zaraz. Poznań, Ognik 2 m. 8 (przy skrzyżowaniu Bułgarskiej i Marceleskiej). 29629g

Tokarka i ślusarz, na stałą pracę zaraz przyjmie warsztat — Kantorowski, Knapowskiego 9. 29526g

Plastyk i kreślarz, znający projektowanie do filmów potrzebny. Oferty „Prasa”. Grunwaldzka 19 dla 29008g.

Praca — pomoc domowa do małżeństwa z dzieckiem potrzebna zaraz. Poznań, Ognik 2 m. 8 (przy skrzyżowaniu Bułgarskiej i Marceleskiej). 29629g

Tokarka i ślusarz, na stałą pracę zaraz przyjmie warsztat — Kantorowski, Knapowskiego 9. 29526g

Plastyk i kreślarz, znający projektowanie do filmów potrzebny. Oferty „Prasa”. Grunwaldzka 19 dla 29008g.

Praca — pomoc domowa do małżeństwa z dzieckiem potrzebna zaraz. Poznań, Ognik 2 m. 8 (przy skrzyżowaniu Bułgarskiej i Marceleskiej). 29629g

Tokarka i ślusarz, na stałą pracę zaraz przyjmie warsztat — Kantorowski, Knapowskiego 9. 29526g

Plastyk i kreślarz, znający projektowanie do filmów potrzebny. Oferty „Prasa”. Grunwaldzka 19 dla 29008g.

Praca — pomoc domowa do małżeństwa z dzieckiem potrzebna zaraz. Poznań, Ognik 2 m. 8 (przy skrzyżowaniu Bułgarskiej i Marceleskiej). 29629g

Tokarka i ślusarz, na stałą pracę zaraz przyjmie warsztat — Kantorowski, Knapowskiego 9. 29526g

Plastyk i kreślarz, znający projektowanie do filmów potrzebny. Oferty „Prasa”. Grunwaldzka 19 dla 29008g.

Praca — pomoc domowa do małżeństwa z dzieckiem potrzebna zaraz. Poznań, Ognik 2 m. 8 (przy skrzyżowaniu Bułgarskiej i Marceleskiej). 29629g

Tokarka i ślusarz, na stałą pracę zaraz przyjmie warsztat — Kantorowski, Knapowskiego 9. 29526g

Plastyk i kreślarz, znający projektowanie do filmów potrzebny. Oferty „Prasa”. Grunwaldzka 19 dla 29008g.

Praca — pomoc domowa do małżeństwa z dzieckiem potrzebna zaraz. Poznań, Ognik 2 m. 8 (przy skrzyżowaniu Bułgarskiej i Marceleskiej). 29629g

Tokarka i ślusarz, na stałą pracę zaraz przyjmie warsztat — Kantorowski, Knapowskiego 9. 29526g

Plastyk i kreślarz, znający projektowanie do filmów potrzebny. Oferty „Prasa”. Grunwaldzka 19 dla 29008g.

Praca — pomoc domowa do małżeństwa z dzieckiem potrzebna zaraz. Poznań, Ognik 2 m. 8 (przy skrzyżowaniu Bułgarskiej i Marceleskiej). 29629g

Tokarka i ślusarz, na stałą pracę zaraz przyjmie warsztat — Kantorowski, Knapowskiego 9. 29526g

Plastyk i kreślarz, znający projektowanie do filmów potrzebny. Oferty „Prasa”. Grunwaldzka 19 dla 29008g.

Praca — pomoc domowa do małżeństwa z dzieckiem potrzebna zaraz. Poznań, Ognik 2 m. 8 (przy skrzyżowaniu Bułgarskiej i Marceleskiej). 29629g

Tokarka i ślusarz, na stałą pracę zaraz przyjmie warsztat — Kantorowski, Knapowskiego 9. 29526g

Plastyk i kreślarz, znający projektowanie do filmów potrzebny. Oferty „Prasa”. Grunwaldzka 19 dla 29008g.

Praca — pomoc domowa do małżeństwa z dzieckiem potrzebna zaraz. Poznań, Ognik 2 m. 8 (przy skrzyżowaniu Bułgarskiej i Marceleskiej). 29629g

Tokarka i ślusarz, na stałą pracę zaraz przyjmie warsztat — Kantorowski, Knapowskiego 9. 29526g

Plastyk i kreślarz, znający projektowanie do filmów potrzebny. Oferty „Prasa”. Grunwaldzka 19 dla 29008g.

Praca — pomoc domowa do małżeństwa z dzieckiem potrzebna zaraz. Poznań, Ognik 2 m. 8 (przy skrzyżowaniu Bułgarskiej i Marceleskiej). 29629g

Tokarka i ślusarz, na stałą pracę zaraz przyjmie warsztat — Kantorowski, Knapowskiego 9. 29526g

Plastyk i kreślarz, znający projektowanie do filmów potrzebny. Oferty „Prasa”. Grunwaldzka 19 dla 29008g.

Praca — pomoc domowa do małżeństwa z dzieckiem potrzebna zaraz. Poznań, Ognik 2 m. 8 (przy skrzyżowaniu Bułgarskiej i Marceleskiej). 29629g

Tokarka i ślusarz, na stałą pracę zaraz przyjmie warsztat — Kantorowski, Knapowskiego 9. 29526g

Plastyk i kreślarz, znający projektowanie do filmów potrzebny. Oferty „Prasa”. Grunwaldzka 19 dla 29008g.

Praca — pomoc domowa do małżeństwa z dzieckiem potrzebna zaraz. Poznań, Ognik 2 m. 8 (przy skrzyżowaniu Bułgarskiej i Marceleskiej). 29629g

Tokarka i ślusarz, na stałą pracę zaraz przyjmie warsztat — Kantorowski, Knapowskiego 9. 29526g

Plastyk i kreślarz, znający projektowanie do filmów potrzebny. Oferty „Prasa”. Grunwaldzka 19 dla 29008g.

Praca — pomoc domowa do małżeństwa z dzieckiem potrzebna zaraz. Poznań, Ognik 2 m. 8 (przy skrzyżowaniu Bułgarskiej i Marceleskiej). 29629g

Tokarka i ślusarz, na stałą pracę zaraz przyjmie warsztat — Kantorowski, Knapowskiego 9. 29526g

Plastyk i kreślarz, znający projektowanie do filmów potrzebny. Oferty „Prasa”. Grunwaldzka 19 dla 29008g.

Praca — pomoc domowa do małżeństwa z dzieckiem potrzebna zaraz. Poznań, Ognik 2 m. 8 (przy skrzyżowaniu Bułgarskiej i Marceleskiej). 29629g

Tokarka i ślusarz, na stałą pracę zaraz przyjmie warsztat — Kantorowski, Knapowskiego 9. 29526g

Plastyk i kreślarz, znający projektowanie do filmów potrzebny. Oferty „Prasa”. Grunwaldzka 19 dla 29008g.

Praca — pomoc domowa do małżeństwa z dzieckiem potrzebna zaraz. Poznań, Ognik 2 m. 8 (przy skrzyżowaniu Bułgarskiej i Marceleskiej). 29629g

Tokarka i ślusarz, na stałą pracę zaraz przyjmie warsztat — Kantorowski, Knapowskiego 9. 29526g

Plastyk i kreślarz, znający projektowanie do filmów potrzebny. Oferty „Prasa”. Grunwaldzka 19 dla 29008g.

Praca — pomoc domowa do małżeństwa z dzieckiem potrzebna zaraz. Poznań, Ognik 2 m. 8 (przy skrzyżowaniu Bułgarskiej i Marceleskiej). 29629g

Tokarka i ślusarz, na stałą pracę zaraz przyjmie warsztat — Kantorowski, Knapowskiego 9. 29526g

Plastyk i kreślarz, znający projektowanie do filmów potrzebny. Oferty „Prasa”. Grunwaldzka 19 dla 29008g.

Praca — pomoc domowa do małżeństwa z dzieckiem potrzebna zaraz. Poznań, Ognik 2 m. 8 (przy skrzyżowaniu Bułgarskiej i Marceleskiej). 29629g

Tokarka i ślusarz, na stałą pracę zaraz przyjmie warsztat — Kantorowski, Knapowskiego 9. 29526g

Plastyk i kreślarz, znający projektowanie do filmów potrzebny. Oferty „Prasa”. Grunwaldzka 19 dla 29008g.

Praca — pomoc domowa do małżeństwa z dzieckiem potrzebna zaraz. Poznań, Ognik 2 m. 8 (przy skrzyżowaniu Bułgarskiej i Marceleskiej). 29629g

Tokarka i ślusarz, na stałą pracę zaraz przyjmie warsztat — Kantorowski, Knapowskiego 9. 29526g

Plastyk i kreślarz, znający projektowanie do filmów potrzebny. Oferty „Prasa”. Grunwaldzka 19 dla 29008g.

Praca — pomoc domowa do małżeństwa z dzieckiem potrzebna zaraz. Poznań, O

TEATR

W POZNANIU
OPERETKA — g. 19 „Serwis
Piotrów”, pozostałe teatry nieczyn-
ne.

KINA

GNEZNO Lech: remont;
Polonia: „Twarze na sprzedaż”
i „Jeziorek flamingów”; KO-
ŚCIAN: „Do widzenia”; Char-
lie: „Pollyanna”; LESZ-
NO: „Bohaterowie Telemarku”;
NOWY TOMYSL: „Fantomas”;
OBORNKI: „Galia” i „O carski
tron”; SREM Klubowe: „Gdy przy-
chodzi kot”; SŁONKO: „Niefortu-
ny dzień”; SRODA: „A to histo-
ria”; SZAMOTULY: „Ringo Kid”
i „Naczelnik Czukotki”; WAGRO-
WIEC: „Ostatnie polowanie”;
WRZESNIA: „Wilcze echa”.

W POZNANIU
FOTOPLASTIKON — g. 12-21
„Szwajcaria”.

MUZEJA

Muzeum Archeologiczne (Wod-
na 27) — g. 9-15.
Historii m. Poznania (Stary Ry-
nek) — g. 10-15.
Historii Ruchu Robotniczego
(St. Rynek — Odwach) — g. 10-18.
Instrumentów Muzycznych (Sta-
ry Rynek 45) — do 25 bm. nieczyn-
ne.
Przyrodnicze (Świerczewskiego
19) — g. 9-16.
Narodowe (Aleje Marcinkow-
skiego 9) — g. 9-15.
Rolnictwa (Szreniawa k/Pozna-
nia) — g. 10-15.
Rzemiosł Artystycznych (Zamek
Przemysława) — g. 10-15.
Wyzwolenia Poznania (Cytadela)
— g. 11-18.
Muzeum w Rogalinie — g. 10-16.
Muzeum w Goluchowie — g.
10-16.

WYSTAWY

Muzeum Narodowe — „Malar-
stwo M. Bacciarello” — g. 9-15.
Muzeum Rzemiosł Artystycz-
nych — „Porcelana i srebra ro-
syjskie” — g. 10-15.
Klub MPiK (Ratajczaka 39) —
„Węgierska grafika współczesna”
— g. 10-20.
Salon Wystawowy Pałacu Kul-
tury — Małe formy rzeźbiarskie
i rysunki H. Gutowskiego — nie-
czynna.
Muzeum Historii Ruchu Robot-
niczego — „Socjaldemokracja Kró-
lestwa Polskiego i Litwy w 75
rocznicę” — g. 10-18.

RADIO

CZWARTEK — PROGRAM I:
Faia 1322 m i UKF 66,62 MHz (do
g. 17): 8.20 Nowe nagrania czecho-
słowackich ork. i zesp. dętych;
8.44 Konc. żyćcy; 9.10 Dla dzieci;
„Zabawy, zawody, wyprawy, przy-
gody”; 9.20 Z baletów P. Czajkow-
skiego; 10. „Przejaśnienia się niebo-
fragm. 7 pow.; 10.20 Rytm tanecz-
ne świata; 10.50 „Nad Nilem, Jo-
rdanem, Eufratem”; 11. Graja zesp.
instrument.; 11.20 Konc. Ork. Łódź
Kieł Rogzł. PR; 11.50 Poradnia Ro-
dzinna; 12.10 „Koncert z polone-
zem”; 12.45 „Rolniczy kwadrans”;
13. Piosenki Claude Debussy’ego, spie-
wa Janina Micheau; 13.20 „Ej nie
żałuj” — mel. ludowe; 13.40 „Wie-
cej, lepiej, taniej”; 14. Wiersze po-
etów rzeszowskich; 14.10 Muz. pol-
ska; 15.05 Z życia ZSRR; 15.30 Dla
dzieci młodszych; „Dzieci pana
Astronoma” słuch.; 16. „Popołud-
nie z młodzieżą”; 18. „Znamy ci z
anteny”; 18.40 Muz. i Aktualn.;
19.05 Z księgarskiej lady; 19.20
„Inicjatywy”; 19.35 Świat muzyki;
20.40 „Spotkania z operą”; 21.30
Studio Współczesne — Miniatury
„Pawel i Virginia” słuch.; 22. „Lu-
dzie i kontynenty”; 22.20 Rewia
ork. rozrywk. i tan.; 0.10 Program
nocny z Bydgoszczy.

WIADOMOŚCI: 5, 6, 7, 8, 12.05,
15, 17.55, 20, 22, 24, 2, 2.55.
PROGRAM II: Faia 407 m i UKF
69,74 MHz: 8.05 Po jednej piosen-
ce; 8.35 „Świat i my”; 8.55 Konc.
z nagrań Ork. Rogzł. Wrocław. PR;
9.35 Przegląd czasopism regional-
nych; 9.45 Polskie tańce ludowe;
10. Miniatury orkiestrowe; 10.25
Cykl: „Czas ojców” — „Rzeczyw-
ność”; fragm. pow.; 13. Czas do-
brych gospodarzy; 13.25 „Patrzcie
z uporem na niebo” — fragm.
książki L. Bartelskiego „Powsta-
nie Warszawskie”; 13.45 Konc. dla
wczasowiczów; 14.30 Kalendarz
kulturalny; 15. Z cyklu: „Pieśni i
tańce świata”; 15.20 „Wietnam wal-
czy i śpiewa”; 15.20 „Harcerskie
lato w Olsztynie” — reportaż;
15.50 „Towarzysze Marian”; 17.10
Muzyka; 17.50 Aud. ekono.; 18.10
„Tematy porzeczne nieaktualne”
felieton; 18.20 Utwory Ptaszyna
Wróblewskiego; 18.30 „Widno-
kraj” wykład; 18.45 Z nagrań
W. Sofronickiego; 19.07 No-
we płyty w PR — G. Jouvia —
trabka; 19.30 Zespół Dziewiątki;
20. Tańce ludowe różnych naro-
dów; 20.19 „Znaczy kapitan” odc.
pow.; 20.29 Mel. krajów europej-
skich; 21.31 Z cyklu: „Podróże mu-
zyczne”; 22.01 Antyk w muzyce
kompozytorów francuskich; 22.38
„Kalevala” fiński epos ludowy;
22.53 Wiersze ballad; 23.15 „Prze-
gląd i poglądy”; 23.25 Z muz. re-
nesansu.

WIADOMOŚCI: 5.30, 6.30, 7.30,
8.30, 9.30, 12.05, 16, 19, 21, 23.50.
PROGRAM III: UKF 66,62 MHz:
17.05 Quodlibet — czyli kto lu-
bi; 17.30 „Cena strachu” odc. 1
pow.; 17.40 Aktualności polskiego
beatu; 18. Ekspressem przez
świat; 18.05 W. A. Mozart — Sym-
fonia C-dur „Ling”; 18.30 „Kwa-
si-groneczka” humoreska starszości
ka; 18.45 Tylko po hiszpańsku; 19
Czytamy pamiętniki — St. Moraw-
ski „Kilka lat młodości mojej w
Włonie”; 19.15 Nowa fala francu-
skiej piosenki; 19.35 Lekture. lek-
tura; 20.15 Przy dźwiękach gita-
ry i balabajki; 20.35 Albośm-
to jacy tacy — w krzywym zwier-
ciadle prasy; 20.50 Przeboje na
UKF-ie; 21.15 Jazzowe ballady T.

„Każdy kłós na wagę złota”

Czyn pokolenia młodych

W dalszym ciągu napływają meldunki o pomocy udzia-
nej utrudzonym żniwiarzom, meldunki o pożytecz-
nej akcji członków Związku Młodziarzy Wilejskiej. Odpowia-
jąc na apel Zarządu Głównego ZMW, wielkopolska młodzież
zrzeszona w tej organizacji włączyła się czynnie do żniw.
Hasło „Każdy kłós na wagę złota” — porwało młodzież
do czynu. Młodzi żniwiarze pomagają często bezinteresow-
nie wdomom, gospodarstwom ekonomicznie słabym.

Ostatnio 669 kół ZMW włą-
czyło się do akcji „Każdy kłós
na wagę złota”, stanowiącej
przedłużenie „Wiosny czynów”
dla uczczenia V Zjazdu PZPR.
9 891 członków przepracowało
ponad 108 tysięcy godzin spo-
łecznie przy koszeniu, stawia-
niu styg i zwózce zboża. Od
początku żniw brało w nich u-
dział blisko 16 tys. członków
ZMW z 1 189 kół. Najwięcej

150 tys. budynków powstaje w br. na wsi

W ostatnich latach wieś pol-
ska buduje nie tylko coraz
więcej, ale także nowoczesniej.
W ub. roku wybudowano na
wsi ponad 100 tys. budynków
o łącznej kubaturze 44 mln m
sześc., podczas gdy w 1960 r.
oddano do użytku 86 tys. no-
wych budynków o kubaturze
ok. 25 mln m sześc. W tym ro-
ku, jak wynika z wstępnych
danych, buduje się na wsi po-
nad 150 tys. budynków miesz-
kalnych i gospodarczych.
Jednakże jest to ciągle jeszcze
za mało w porównaniu z po-
trebami. Szybszy rozwój bu-
downictwa wiejskiego hamo-
wany jest trudnościami w zo-
biciu materiałów budowlanych,
mimo, że ich dostawy dla
rolnictwa z roku na rok
poważnie wzrastają. Np. ce-
mentu wień otrzyma w br. ok.
3,3 mln ton, a materiałów
ściennych ponad 2,7 mld jed-
nostek ceramicznych, czyli 2-
krotnie więcej niż w 1960 r.
Dostawy eternitu wyniosą w
br. 16,6 mln m kwadr., a więc
blisko 4-krotnie więcej niż w
1960 r. Ponieważ i te wzrastają-
ce dostawy nie pokrywają
potrzeb rolnictwa, uchwały
rządu i Tezy na V Zjazd partii
zobowiązują przemysł do
zwiększenia produkcji mate-
riałów budowlanych i ich do-
staw na wieś. (—)

W Obornikach nadal brakuje chleba

Ostatnio w godzinach ran-
nych 7-11 widzi się kolejki
wyciekające na chleb przed
sklepiami piekarniczymi PSS w
Obornikach. Ludność okolicz-
nych wsi przyjeżdża do miasta
i kupuje po 3-5 bochenków,
gdyż piekarnia GS w Obor-
nikach nie ma możliwości cał-
kowitego zaspokojenia potrzeb
ludności wiejskiej. Stąd apel
do Zarządu PSS, aby wreszcie
przystąpiło do budowy zapro-
jektowanej piekarni mechanicz-
nej „Społem” przy ul. Pow-
stańców Wielkopolskich. PZGS
zaś winien pomyśleć o budo-
wie piekarni dla potrzeb ludo-
ści wiejskiej. (ros.)

LOK rozszerza szkolenie kierowców

Wiele osób korzysta z kur-
sów, prowadzonych przez Li-
gę Obrony Kraju. Wyszkołiła
ona w roku ubiegłym w 16
ośrodkach w województwie
10 300 kierowców. W planach
na rok bieżący przewidziano
zorganizowanie kursów moto-
ryzacyjnych dla przeszło 11 000
osób. Kierowcy ci są szkoleni
osobno dla potrzeb wojska
jak też różnych działów gos-
podarki narodowej.

Do dalszego podnoszenia kwa-
lifikacji zawodowych przyczyni-
ają się społeczne kluby moto-
rowe, których istniało na po-
czątku roku 103. Doceniając
ich znaczenie Zarząd LOK pra-
gnie rozszerzyć sieć klubów, by
jeden przypadał na 1000 moto-
cyklistów. (b)

Prejamera; 21.30 Rytm i rymy —
„Stambuł moja miłość” — wiersze
N. Hikmeta; 21.50 Opera — W. A.
Mozarta „Don Juan”; 22.07
Gwiazda siedmiu wieców —
Louis Armstrong; 22.15 Co wieczór
powieść — 12 odc. „Potop”; 22.45
Con amore — piosenki włoskie; 23
Malarstwo w poezji; 23.45 „Muzy-
ka noca”; 23.50 Śpiewa Bulat Oku-
dawa.

TELEWIZJA

CZWARTEK: 16 — 10.55 — Pol-
skie filmy TV z serii „Kpt. So-
wa na tropie” 2 odcinki; 16.50 —

kół zgłosiło się i pracowało
przy żniwach w powiatach:
kaliskim, wągrowieckim, gnie-
źnieńskim, międzychodzkiem i
chodzieńskim.

Młodzi żniwiarze przystąpili
do pracy tam, gdzie ich ręce
były najbardziej potrzebne.
Warto jednak ich trud podkre-
ślić, gdyż na to w zupełności
zasługują. Koło ZMW w Wil-
kowicach w powiecie leszczyń-
skim pomogło przy zbiorze
zboż trzem wdomom i jedne-
mu rolnikowi. Wyróżnili się
w tej pracy szczególnie: Hali-
na Kurpisz, Tadeusz Szady i
Bolesław Poślednik. Członko-
wie koła ZMW w Luboni rów-
nież w tym samym powiecie
przepracowali 200 godzin przy
żniwach w dniach 3 i 4 bm.
Ośmiu młodych skośło 1,5 ha
oszczeni 68-letniej wdowie
Marii Grzybowskiej w Kalino-
wej (powiat turecki). W Gul-
czu (powiat czarnkowski) 9
członków ZMW żniwowało
przez 72 godziny na polach
rolników Janiny Grzes i Lu-
dika Ciesiołki.

Trzech członków koła ZMW
w Trzeboszu (powiat rawic-
ki) zatrudniło się w miejsco-
wym Kółku Rolniczym przy
obsłudze maszyn, deklarując
nieodpłatne wykonywanie prac
w gospodarstwach ekonomicz-
nie słabych. Podobnie w po-
wiecie pleszewskim koło ZMW
w Tomicach pomogło przy
zwózce zboża w gospodarstwie
podupadłym, koło ZMW w Or-
linie. Dużej sprężetności
zboże starców, a ko-
ło w Czarnusze rodzin-
com kolegi odbywającego służ-
bę wojskową. W Klinach (po-
wiat poznański) członkowie
ZMW przez dwa dni kosili i
ustawiali w stygi zboże na po-
lach rolnika Adama Gorzkow-
skiego.

Do tej pożytecznej akcji włą-
czyło się wielu młodych pracu-
jących na stałe poza rolnic-
twem, którzy chwilę swego wy-
poczynku poświęcili pomocy
żniwnej, np. 30 członków ZMW
pracowało przy sprzecie zboża
na obszarach 8 ha u rolni-
ków w Mylinie (powiat mię-
dzychodzki). W Rozbitku mło-
dzi poświęcili na pomoc żniw-
na 1000 godzin. 25 członków
koła ZMW zwózło zboże z ob-
szaru 15 ha na polach PGR
Rybno Wielkie.

Zasługuje na uwagę społecz-
na postawa młodych rolników,
jak np. przewodniczącego ko-
ła ZMW z Oporzyna (powiat
wągrowiecki) Zbigniewa Sze-
laga, który nie tylko pierwszy
ukończył u siebie żniwa, ale
przejął na siebie obowiązki o-
młotowego we wsi. Członko-
wie koła ZMW w Kaźmierzu
(powiat szamotulski) postara-
li się pomóc młodemu rolni-
kowi z Podpniewek Zdzisławo-
wi Sobczyńskiemu, który prze-
jął od rodziców gospodarstwo
podupadłe. Podobnie postąpi-
li zetemowcy w Olszówce
(powiat kolski), a w Bylicach
Wsi (ten sam powiat) zbierali
zboże w gospodarstwie rolni-
ka przebywającego w szpitalu.
Nawet tak nieliczne koło ZMW
jak w Kamieniu (powiat kalis-
ki) potrafiło przepracować 500
godzin u miejscowych rolni-
ków.

Na ciekawą inicjatywę zdo-
byli się członkowie koła ZMW
z Gaworzewa (powiat średz-
ki), którzy za własne pienią-
dze wynajęli z Kółka Rolni-
czego kombajn do sprzetu i
omłotu zboża w gospodarstwie
inwalidy wojennego Stefana
Kruka. Pokryli również koszt
wypożyczenia prasy ciągniko-
wej do zbioru słomy. Człon-
kowie ZMW pomogli też Kół-
ku Rolniczemu w Lipnie (po-
wiat leszczyński), ustawiając
zboże w stygi na obszarze 25
ha.

Wiadomości; 16.55 — Telekam;
17.05 — „Rozmowy o zmierzchu”;
17.25 — „Kronika 50-lecia Kraju
Rad”; 18.00 — „Rok 1920”; 18 — Między-
narodowy Festiwal Zespołów A-
materskich (z Kiszyniowa); 19 —
„Czas i ludzie” — rep. filmowy;
19.20 — Dobranoc i dziennik; 20.05
Trybuna TV; 20.40 — „Zwali go
Al Capone” — film prod. jugosl.;
21.45 — Magazyn Medyczny; 22.15
— Dziennik.

PIĄTEK: 10 — 11.05 — „Zwali
go Al Capone” — film fab. prod.
jugosl.; 16.55 — Wiadomości; 17 —
Teleferie; „Związek Zielonego Ze-

Przykłady można mnożyć.
Jest ich tyle, że nie sposób
wszystkich wyliczyć. Niezależ-
nie zresztą od pracy przy ko-
szeniu, zastawianiu i zwózce
zboż, koła ZMW zajmowały
się opieką nad dziećmi, prowa-
dząc zielone dziecięce i sezon-
owe przedszkola. Koło ZMW w
Piechaninie (powiat kościań-
ski) opiekuje się zielonym dzie-
ciem przy miejscowej spół-
dzielni produkcyjnej. W po-
wiecie pleszewskim takie dzie-
cińce wzięły pod swój nadzór
koła ZMW w Gizałkach, To-
micach, Fabianowie, Koźmiń-
cu, Żegocinie i Szkudli. Natio-
miast w powiecie poznańskim
dzieci zajmują się koła
ZMW w Kociałkowej Górze,
Uzarszewie, Kokoszczyńcu, Bab-
kach, Krzyszkowie, Kołacie,
Krześlicach, Kraplewie, Sob-
ocie. W powiecie wągrowiec-
kim dziecięce letnie prowadzi
koła ZMW w Popowie Kościel-
nym i Damasławku. W powie-
cie kaliskim członkowie ZMW
sprawiają opiekę nad trzema
dziecińcami stałymi i ośmioma
sezonowymi. 15 kół ZMW w po-
wiecie gnieźnieńskim organi-
zuje co niedzielę festyny dla
dzieci, wspólnie z kołami gos-
podyń wiejskich.

Tak więc członkowie ZMW
w Wielkopolsce po obywatel-
sku podchodzą do spraw swo-
go środowiska, pomagając czy-
nem w najtrudniejszych dla
rolników dniach. Gdy czytamy
te napawające optymizmem
meldunki, przypominamy mi się
z sentymentem wspominany
okres szkolnych, junackich
brigad „Służby Polsce”, zapał
i entuzjazm tamtych dni, które
ożywiają w czynach współ-
czesnego pokolenia młodych.
(emp)

Mr. St. Maczka — Srem, St.
Komosiński — Sroda. Na listy od-
powie nasz radca prawny w ter-
minie późniejszym.

Adam B., Września. Centralna
Biblioteka Wojskowa mieści się w
Warszawie, Aleja I Armii WP 12a,
(1748).

Znawca sztuki z Gniezna, „Skar-
by wawelskie” powróciły z Ka-
nady do Polski po 21 latach, w
roku 1961. Między nimi były też
słynne arraszy. (1752)

Teresa Pielać, Targowa Górka.
Podajemy adres: Ambasada Fran-
cuska, Warszawa, ul. Zakopiańska
9c, (1887)

H. S. Gniezno. Tradycyjne „Dni
Morza” obchodzone są od 20 do 30
czerwca. (1885).

Halina O. Gniezno. Nie było żad-
nej zmiany w opłatach pocztow-
ych. List polecony do Czechosło-
wacji kosztuje tak jak w obro-
cie krajowym 1.55 zł. (1699)

Rencistka z Obornickiego. Złoty
Krzysztof Zasługi nie daje prawa
do dodatku ani przy rencie z ty-
tułu własnej pracy, ani przy ren-
cie rodzinnej. (1701)

Szamotulanka. Marzena obcho-
dzi imieniny 26 kwietnia. (1594)

M. L. Leszno. Sprawa jest zbyt
skomplikowana. Najlepiej jeżeli
Pan postara się o swojego adwo-
kata. (1601)

szytu”. „Niewidzialna Ręka”;
„Piątkowe Towarzystwo Nieprze-
makalnych”; „Kronika pod Lewem”
film z serii „Znak Zorro”; 18.15
— Nowości ekranu; 18.30 — Repor-
taż z ogólnopolskiej Wystawy Og-
rodniczej; 19 — Tańce i śpiewa
Białoruski Amatorski Zespół Es-
tradowy; 19.20 — Dobranoc i dzien-
nik; 20.05 — „Wdowa i kapitan” —
film fab. prod. węg.; 21.35 —
Z cyklu: „Wielcy znani i nieznani”
— program pt. „Człowiek
przed którym ziemia nie miała ta-
jemnic”; 22.10 — Dziennik.
TV zastrzeżenie sobie prawo zmian
w programie.

W Lesznie powstaną nowe lokalne gastronomiczne

Na jednej z sesji Miejskiej
Rada Narodowa w Lesz-
nie dokonała oceny działalno-
ści leszczyńskiej gastronomii
i ustaliła kierunki dalszego
jej rozwoju.

W ostatnich latach nastąpi-
ła pewna poprawa w działal-
ności gastronomii, w wyniku
zwiększenia liczby zakładów
gastronomicznych i miejsc kon-
sumpcyjnych, modernizacji i
wypozażenia zakładów w bar-
dziej nowoczesny i estetyczny
sprzet oraz maszyny i urzą-
dzenia.

Liczba miejsc konsumpcyj-
nych wzrosła z 29 na 1 tysiąc
mieszkańców w 1960 roku do
40 na 1 tysiąc w br. Poprawił
się znacznie poziom zaopatrze-
nia poszczególnych placów-
ek gastronomicznych oraz
ich stan sanitarny. Mimo tych
pozytywnych osiągnięć, dzia-
lalnosc gastronomii leszczyń-
skiej nie zawsze jest zadowa-
lająca.

Zgodnie z podjętą na sesji
uchwałą Miejskiej Rady Naro-
dowej, nastąpi w latach 1968
— 1970 dalszy wzrost sieci za-
kładów gastronomicznych i
miejsc konsumpcyjnych. Plan
przewiduje budowę kawiarni
— baru na 100 miejsc przy uli-
cy Święciechowskiej, kawiarni
o 50 miejscach przy ulicy Kło-
nowicza, restauracji na 150
miejsc w rejonie nowego osie-
dla przy ulicy Dąbrowskiego
oraz cukierni sezonowej na
100 miejsc w Parku Tysiącle-
cia.

W ramach rewindykacji po-
mieszczeń gastronomicznych u-
ruchomione zostaną 2 bary,
jeden przy Placu Wiosny Lu-
dów na 50 miejsc konsumpcyj-
nych a drugi przy ulicy B.
Chrobrego (na 60 osób). O-
prócz tego projektuje się uru-
chomić 2 piwiarnie na 150
miejsc.

Przewiduje się również prze-
budowę i modernizację cukier-
ni „Ratuszowa” w Ryнку i po-
łączenie jej z przyległymi po-
mieszczeniami byłej drogerii,
w wyniku czego uzyska się
dalsze 20 miejsc.

Po zrealizowaniu wspomnia-
nych zadań Leszno w 1970 ro-
ku powinno mieć 26 zakła-
dów gastronomicznych (1883
stałych miejsc konsumpcyj-
nych i 132 sezonowych) W
1970 roku 52 miejsca przypa-
dają na tysiąc mieszkańców.

Ponieważ działalność w za-
kresie tak zwanej małej ga-
stronomii nie zaspokaja w pełni
istotnych potrzeb, szczegó-
lnie w okresie letnim, uchwa-
ła MRN zobowiązuje dyrek-
cję LZG do wprowadzenia sa-
turatorów ruchomych, bufet-
ów, różnów itp.

Stan sanitarny leszczyń-
skich zakładów gastronomicz-
nych kolidował nieraz z obo-
wiązującymi wymogami. Wy-
dział Przemysłu i Handlu

WRN, Stacja San-Epid. i Le-
szczyńskie Zakłady Gastrono-
miczne opracują program po-
prawy stanu sanitarnego dla
poszczególnych zakładów.

Jeden z punktów uchwały
MRN nakłada obowiązek na
dyrekcję LZG, by podjęła nie-
zwłocznie konkretne działanie
w zakresie uzyskania pełnego
i urozmaiconego pod wzglę-
dem asortymentowym zaopa-
trzenia oraz podniesienia ja-
kości wszelkich wyrobów wła-
snej produkcji. Chodzi tu
szczególnie o wzmocnienie na-
dзору i instruktażu oraz eli-
minowanie naporów kawy
złej jakości, rozszerzenie asor-
tymentu potraw, organizowa-
nie zakładów specjalizujących
się w produkcji potraw kuch-
ni staropolskiej i kuchni re-
gionalnej.

Dla usprawnienia procesu
przygotowania kadr do pracy
w leszczyńskiej gastronomii,
MRN zobowiązała dyrekcję
LZG między innymi do: orga-
nizowania zakładów wzorco-
wych jako baz szkoleniowych
dla uczniów zasadniczych
szkół i techników gastrono-
micznych oraz dla personelu
wymagającego przeszkolenia.

MARCIN RYDLEWICZ

100 lat Kółka Rolniczego w Kórniku

Kółko rolnicze w Kórniku ob-
chodzi w roku bieżącym setną
rocznicę swego istnienia. Urocz-
ystości jubileuszowe odbędą się w
dniach 23 do 25 sierpnia br. Pro-
tektorat nad nimi objęli i sekre-
taryzować — Marian Domini-
czak, sekretarz PK ZSL — Zy-
gmunt Nowicki i przewodniczący
Prezydium PRN w Sremie — Jan
Sławicki.

Uroczystości rozpoczną się 23
bm. o godz. 10 w Liceum Ogóln-
kształcącym w Kórniku. Tegó-
ż dnia zostanie otwarta na białych
kórnickich wystaw rolnicza i ma-
szyn rolniczych. Odbędzie się
ponadto występy artystyczne oraz
uroczyste zebranie członków kół-
ka w sali miejscowego kina.

24 bm. przewidziane są na polu
F. Słomy konkurs orki, pokazy
sprzetu rolniczego, występ zespo-
łów artystycznych oraz koncert
muzyki ludowej.

W niedzielę (25 bm.) odbędą się
powiatowe uroczystości dożynko-
we oraz występy artystyczne.
(stur)

Możliwości doksztalcania dla pracowników kultury

W Poznaniu istnieje Państwowe
Zaoczne Studium Oświaty i Kul-
tury Dorosłych, którego Ośrodek
Dydaktyczny mieści się w Pała-
cu Kultury przy ul. Armii Czer-
wonej 80/82. Celem nauczania na
Studium jest umożliwienie stu-
dachom zdobycia wiedzy z za-
kresu teoretycznych i metodycz-
nych podstaw pracy kulturalno-
oświatowej, wzbogacenie ich
wiedzy ogólnej, rozwijanie u-
miejętności samokształcenia. Pro-
gram Państwowego Zaocznego
Studium Oświaty i Kultury Do-
rosłych obejmuje następujące
przedmioty: metodykę i organi-
zację pracy kulturalno-oświato-
wej, pedagogikę, oświatę do-
rosłych, psychologię, socjologię,
podstawy pracy umysłowej, filo-
zofię, literaturę, teatr, film i tele-
wizję, sztuki plastyczne oraz pod-
stawy wiedzy o muzyce.

O przyjęcie na Studium mogą
się ubiegać osoby mające ukoń-
czoną szkołę średnią. Stuchaczom
przysługuje prawo do korzystania
z płatnego urlopu szkoleniowego
w wymiarze 21 dni w roku oraz
do zwrotu przez zakład pracy
kosztów przejazdu do siedziby
Studium na obowiązkowe zajęcia
stacjonarne i z powrotem. Ukoń-
czenie Państwowego Zaocznego
Studium Oświaty i Kultury Do-
rosłych, zgodnie z odpowied-
nymi zarządzeniami Ministra Kul-
tury i Sztuki — umożliwia absol-
wentom zajmowanie stanowisk w
pracy kulturalno-oświatowej, na
których wymagane jest wykształ-
cenie co najmniej niepełne —
wyższe. Absolwenci wyższych u-
czelni — po ukończeniu Studium
otrzymują uprawnienia do zajmo-
wania stanowisk, na których wy-
magane jest wyższe wykształce-
nie zawodowe. Kandydat na stu-
chacza Studium składa w Ośro-
dku Dydaktycznym podanie z na-
stępującymi załącznikami: wła-
snoręcznie napisany życiorys, u-
wierzytelniony odpis świadectwa
dojrzałości, zaświadczenie z miej-
sca pracy, 3 fotografie.

Termin składania podań upły-
wa z dniem 15 września 1968 r. Licz-
ba miejsc na Studium jest ogra-
niczona. Z kandydatami na Stu-
dium będą przeprowadzane we
wrześniu rozmowy kwalifikacyj-
ne poświęcone problematyce pra-
cy kulturalno-oświatowej. (j)

Uwaga!

Wszystkich naszych czy-
telników, zawiadamiamy,
że z powodu urlopu wypo-
czynkowego radca prawny
„Głosu” nie będzie przy-
mował w czwartki — od
8 do 22 sierpnia. (i)